

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

FILOZOFICKÁ FAKULTA

ÚSTAV ROMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

OMEZENÍ VSTUPU NA FRANCOUZSKÝ PRACOVNÍ TRH PRO
OBČANY ČR

Vedoucí práce: JUDr. PaedDr. Věra Švejdová

Autor práce: Marie Hadašová

Studijní obor: FJEMO

Ročník: 2009

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zabývá širokou problematikou pracovní migrace z pohledu Evropské Unie, kde je toto téma řešeno v rámci práva volného pohybu pracovníků. Práce je orientována zejména na vliv vstupu České republiky do Evropské Unie na české pracovníky a s tímto faktem spojeným právem volně se pohybovat na pracovních trzích všech členských států. Hlavním zaměřením práce je pak sledovat reakci Francie na rozšíření Unie v oblasti volného pohybu pracovníků, zhodnotit význam zavedeného přechodného období a zaznamenat postupné otevírání tamějšího pracovního trhu jak pro české pracovníky, tak pro sedm dalších zemí, kterých se toto omezení týkalo a zhodnotit význam tohoto kroku pro pracovní sílu České republiky.

KLÍČOVÁ SLOVA

Evropská Unie, Česká Republika, Francie, volný pohyb pracovníků, přechodné období, trh práce, migrace, pracovní síla.

ANNOTATION

This thesis focuses on a broad issue of labour migration from the view of the European Union where the subject is treated by the right of free movement of workers. This study is mostly oriented on the impact of entering the Czech Republic into European Union on Czech workers and therefore their right of free movement in labour market of every member state. The main aim of this thesis is to follow the reaction of France to enlargement of the European Union in area of free movement of workers, evaluate the sens of the transition period established for new members and to note the progressional opening of the French labour market for these states. The goal of the study is to evaluate this opening of French labour market for Czech workers.

KEYWORDS

European Union, Czech Republic, France, free movement of workers, transition period, labour market, migration, labour force

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

České Budějovice, 30. dubna 2009

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí bakalářské práce JUDr. PaedDr. Věře Švejdové za odborné vedení a podnětné rady a připomínky, kterými pomohla k vypracování této bakalářské práce.

OBSAH

ÚVOD	8
1. PRACOVNÍ MIGRACE	10
1.1. Typy pracovních migrací.....	10
1.2. Faktory ovlivňující pracovní migraci.....	12
1.2.1. Motivující faktory.....	12
1.2.2. Omezující faktory.....	13
2. PRÁVO SPOLEČENSTVÍ	14
2.1. Volný pohyb osob.....	14
2.2. Volný pohyb pracovníků.....	15
2.2.3. Historický vývoj a legislativní základ.....	15
2.2.4. Sociální zabezpečení a daňová problematika.....	18
2.3. Přejídné období.....	19
2.3.1. 1. fáze (1. květen 2004 – 30. duben 2006).....	21
2.3.2. Výsledky působení přejídných opatření během 1. fáze.....	22
3. FRANCIE	25
3.1. Historický vývoj imigrace.....	25
3.1.1. Období mezi lety 1980 - 1914.....	25
3.1.2. Období mezi lety 1919 – 1944.....	26
3.1.3. Období prosperity mezi lety 1944 – 1974 „Trente Glorieuses“.....	27
3.1.4. Od roku 1974 – dodnes.....	30
3.2. Přejídné období pro české pracovníky.....	32
3.2.1. Postup pro obdržení pracovního povolení.....	34
3.2.2. Působení přejídných opatření.....	35
3.2.3. Postupné otevírání pracovního trhu.....	36
3.3. Oficiální otevření francouzského pracovního trhu pro EU – 8.....	38
3.3.1. Nové příležitosti pro české pracovníky.....	39
4. MIGRACE ČESKÝCH PRACOVNÍKŮ	40
4.1. Migrační potenciál českých pracovníků.....	40
4.1.1. Intenzita potenciální pracovní migrace.....	40
4.1.2. Míra reálnosti migračního záměru.....	41
4.1.3. Předpokládaná doba pobytu v zahraničí.....	42
4.1.4. Demografické charakteristiky potenciálních migrantů.....	43

4.1.5.	Volba cílové země.....	44
4.1.6.	Bariéry pracovní migrace.....	45
4.2.	Skutečná migrace českých pracovníků	46
4.2.1.	Budoucí vývoje migrace českých pracovníků na francouzský pracovní trh	48
	ZÁVĚR.....	49
	SEZNAM TABULEK, GRAFŮ A OBRÁZKŮ.....	51
	POUŽITÉ ZDROJE	52
	LITERATURA	52
	INTERNETOVÉ ZDROJE	52
	PRÁVNÍ PŘEDPISY	55
	SEZNAM PŘÍLOH.....	57
	PŘÍLOHY	58

ÚVOD

Jako téma mé bakalářské práce jsem si vybrala problematiku volného pohybu pracovní síly v rámci Evropské Unie, protože se od vstupu naší země do EU stala aktuálním tématem i pro naše pracovníky a v brzké době se stane aktuálním tématem i pro mě. Rozhodla jsem se zaměřit zejména na francouzský pracovní trh, který jako většina pracovních trhů původních států EU zůstal pro českou pracovní sílu po vstupu do Unie určitým způsobem přivřen. Toto platilo i v době zadávání mé práce, ovšem od 1. července 2008 je vše jinak. Francie veškeré omezení zrušila a čeští pracovníci se tak mohou bez omezení ucházet i o tamější pracovní nabídky.

Vzhledem k tomuto faktu jsem se rozhodla mou práci trochu pozměnit a využít této situace k porovnání těchto dvou období a ke zhodnocení významu tohoto kroku pro české pracovníky. Pokusím se tedy nastínit postoj českých občanů k zahraniční pracovní migraci a na základě těchto poznatků zhodnotit vliv otevření tamějšího trhu práce na naše pracovníky a také k vypracování prognóz vývoje migrace Čechů do této země. Sekundárním cílem mé práce je pak za použití výše zmíněných poznatků odhalit samotnou opodstatněnost zavedného omezení volného pohybu pracovníků a pokusit se o pochopení důvodů, které k němu vedly.

Svou práci jsem z důvodu lepší přehlednosti rozdělila na čtyři samostatné kapitoly. První z nich pojednává o pojmu a teorii pracovní migrace, jedná se tedy o samotný úvod do této problematiky. Seznamujeme se zde s jejími druhy, příčinami a faktory, které ji ovlivňují, tedy s poznatků, které jsou v dalším textu používány. Druhá kapitola se již věnuje samotnému právu Společenství zaměřenému na problematiku práva volného pohybu osob, respektive pracovníků, v rámci Unie. Účelem této kapitoly je podat komplexní pohled na toto téma od jeho samotného vzniku, nebo-li od prvních snah Evropského společenství zničit bariéry v mobilitě pracovní síly mezi jednotlivými členskými státy. V této kapitola také zpracovávám téma přechodného období pro české pracovníky, tedy období během kterého se na ně právo volného pohybu nevztahuje v celém svém rozsahu. Zmíním se také o postojích jednotlivých členských zemí k zavedení tohoto omezení. Třetí kapitola je pak věnována samotné Francii, zejména historii pracovní imigrace v této zemi, na to navazujícím důvodům k zavedení

přechodného období, jeho vlivu na migrační pohyb pracovní síly v této zemi a postupnému rušení omezení až k nedávnému úplnému otevření tamějšího pracovního trhu. V poslední čtvrté kapitole se zabývám migračním potenciálem českých pracovníků, jejich tradicí cestovat za prací a v návaznosti na tyto poznatky se pak pokouším o prognózy jejich migrace v budoucnosti.

K naplnění výše vytyčených cílů by mi měly napomoci zvolené metody práce, především se jedná o shromáždění dostatečného množství relevantních zdrojů a literatury, jejich následné pečlivé prostudování a analýza, ale především pak jejich důsledná selekce a zpracování. Při tvorbě mé práce využívám výzkumné studie a statistické údaje, které jsem čerpala zejména z internetových stránek Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí (VÚPSV) či Ministerstva práce a sociálních věcí. K nastínění celé problematiky volného pohybu pracovní síly v rámci Unie mi pak napomohly zejména internetové stránky Evropské komise či internetový portál Evropské unie, zvláště pak sekce týkající se legislativy Eur – Lex. Pro získání informací o pracovním trhu Francie jsem pak využila studií tamějšího pracovního úřadu ANPE či různých vědeckých prací zabývajících se zpracovávaným tématem. Vzhledem k aktuálnosti zvoleného tématu nebylo snadné získat knižní literaturu, tu tedy používám jen okrajově.

1. PRACOVNÍ MIGRACE

Migrace, neboli přemísťování obyvatel, nejčastěji za lepšími životními podmínkami, je přirozený proces, který existuje prakticky odjakživa. Jedná se o mechanický pohyb obyvatelstva spojený se změnou místa bydliště na dobu kratší, delší, popřípadě natrvalo. Pracovní migrace je hlavně spojena se snahou dosáhnout vyššího reálného příjmového standartu, respektive celkové životní úrovně. Důležitými faktory jsou výše mezd, směnného kurzu, cenové hladiny nebo také štědrost sociálních systémů v zemi migrantem zvolené. Migrace za prací se stává čím dál větším fenoménem dnešní společnosti, který se projevuje i v České republice, zvláště pak po roce 1989, kdy naše země otevřením hranic a ekonomiky nabídla možnost pracovní migraci jak směrem ven pro své občany tak i směrem dovnitř imigrantům. Od roku 2004, kdy Česká republika vstoupila spolu s dalšími devíti státy do Evropské Unie (EU), se našim pracovníkům ochotným vycestovat do zahraničí nabídly další možnosti a hlavně značné zjednodušení v procesu hledání zaměstnání.

1.1. Typy pracovních migrací

V rámci Evropské Unie rozdělujeme dvojí druh migrace:

- Migrace vnější – proces imigrace občanů ze třetích států do EU
- Migrace vnitřní – migrace občanů mezi členskými státy EU.

Tyto dvě migrace však od sebe nemůžeme úplně oddělit. Postavení rodinných příslušníků migrantů je řešeno v rámci volného pohybu pracovníků, tedy jako součást vnitřní migrační politiky, i když tito rodinní příslušníci nejsou občany členských zemí.¹

Podle charakteru potencionálních migrantů a forem výkonu zaměstnání v zahraničí se migrace dělí na²:

¹ BARŠOVÁ, A. a BARŠA, P. *Přistěhovalectví a liberální stát. 1. vyd. Brno: Masarykova Univerzita v Brně, 2005. 133 s. ISBN 80-210-3875-6.*

- Migrace pobídková
 - vzniká výzvou cílového státu. Jedná se o situaci, kdy pracovníci ze země, která je méně ekonomicky vyspělá a ve které je omezena možnost kariérového růstu a vysokých mezd, migrují na základě výzvy do země s vyšším životním standardem. Jedná se většinou o migraci dlouhodobého charakteru a dochází k riziku odlivu kvalitní domácí pracovní síly.

- Migrace poptávková
 - Tato migrace naopak vychází z vlastních impulsů migranta odjed pracovat do cizí země. Tento druh migrace pak přináší riziko velkého přílivu levné pracovní síly, což může mít za následek zvýšení nezaměstnanosti v cílové zemi a snižování mezd.

- Migrace pobytová
 - Při pobytové migraci migrant žije a pracuje v cílové zemi. Charakter pobytové migrace je dlouhodobý (zpravidla delší než 2 – 3 roky), nebo krátkodobý (s pobytem v zahraničí do jednoho popřípadě dvou let).

- Migrace dojížděková (pendlerská)
 - Tento typ migrace je oproti předchozím atypický v tom smyslu, že trvalé bydliště migranta zůstává v jeho zemi původu, zatím co migraci uskutečňuje buď formou každodenního dojíždění za prací do cílové země, nebo se do mateřské země vrací po krátkém (většinou maximálně týdenním) pobytu na víkend domů. Tento typ migrace provozují zejména pracovníci žijící při hranicích s vybraným cílovým státem. Migrant tímto kumuluje tři zvýhodnění – má mzdu vyspělé cílové země, výhodný přepočtení směnným kurzem za měnu mateřské země a kupní sílu přepočtené mzdy v cenové hladině země původu. Tato migrace bývá označována jako nejobávanější typ zahraniční migrace pro pohraniční regiony cílového státu. S touto migrací se u nás setkáváme například ve vztahu Česká republika – Německo, Rakousko.

² BAŠTÝŘ, I. a kol. *Sociální důsledky vstupu České republiky do Evropské unie. 1. vydání Brno: Masarykova Univerzita v Brně, 2005. 91 – 93 s. ISBN 80-210-3722-9.*

1.2. Faktory ovlivňující pracovní migraci

Tuto podkapitolu bych ráda rozdělila na dvě části. Jednak na faktory, které by mohly motivovat pracovníky pro odchod za prací do zahraničí a jednak na faktory, které by je mohly naopak omezovat ve vycestování do jiného státu.

1.2.1. Motivující faktory

Jak již bylo zmíněno na začátku hlavní roli v odchodu pracovníka do jiného státu hraje ekonomická motivace. Jedná se zejména o:

- Vyšší mzdové příjmy
 - Pro většinu migrantů představuje motivaci číslo jedna. Intenzita příjmové motivace je závislá na rozdílu mezi dosahovanou úrovní příjmů v zemi původu a v cílové zemi. Obecně pak platí, že se míra této migrace tlumí, pokud výdělková úroveň v domovském státě dosahuje zhruba 75% příjmové úrovně cílového státu. Náklady migrace, jak osobní tak ekonomické, pak převyšují její přínosy.³

- Vyšší životní úroveň v cílovém státě
 - Intenzita takto motivované migrace je tím silnější, čím větší je odstup hospodářské úrovně v mateřském státu od státu migračně cílového.⁴

- Situace na místním trhu práce
 - Nejdůležitějším ukazatelem se tady jeví míra nezaměstnanosti v zemi původu. V případě velké nezaměstnanosti pracovníci projevují tendence migrace do cizího státu za účelem nalezení jakéhokoli pracovního místa, i za cenu toho, že toto místo nebude plně odpovídat jejich kvalifikaci.

- Získání zkušeností a zlepšení jazykových znalostí

³ VAVREČKOVÁ, J. *Migrace odborníků do zahraničí a potřeba kvalifikovaných pracovních sil*. 1. vyd. Praha: VÚPSV, 2006. 11 s. ISBN 80-87007-00-X

⁴ *tamtéž*

- Z pohledu pozdějšího návratu do země původu se zkušenosti ze zahraničí jeví jako velmi dobrý prostředek k obdržení lepšího pracovního místa a spolu s nabytými jazykovými znalostmi mohou přispět k lepšímu uplatnění pracovníka jak na domácím, tak na zahraničním trhu práce.

1.2.2. Omezující faktory

Při rozhodování o migraci do jiného státu je potřeba spolu s výhodami práce v zahraničí vzít v potaz také fakta, které pracovníky limitují. Zaměřím se na, podle mého názoru, nejdůležitější a nejčastější faktory:

➤ Věk

- Věk hraje jednu z nejdůležitějších rolí při rozhodování v odjezdu za prací do zahraničí. Všeobecně je známo, že mezi pracovní migranty se řadí především osoby ve věku do 30ti let. To je dáno větší mobilitou oproti starším občanům, kteří musí čelit různým komplikacím spojeným s přestěhováním se do cizího státu, jako například hledání škol či školek pro své děti, také již mají v domovském státě větší závazky, nebo se jim pouze nechce měnit zaběhnutý styl života. Mladší migranti se také přizpůsobují lépe a rychleji novému prostředí a ve většině případů jsou také lépe jazykově vybaveni. Určité vyjímky u starších pracovníků mohou představovat vysoce kvalifikovaní jedinci, kteří reagují na nezaměstnanost na domácím trhu práce a zároveň nedostatek odborníků v zahraničí a odjedou za prací s celou rodinou, většinou dlouhodobě.

➤ Jazykové bariéry

- Neznalost jazyka cílové země je jeden ze základních problémů při rozhodování o migraci. Komplikuje jak samotné žití v zemi tak v podstatě uchazeči o zaměstnání značně zúží okruh pracovních možností. Ten pak může vybírat pouze z nekvalifikovaných a často nepříliš oblíbených pracovních pozic. Pro české pracovníky je výběr cílových zemí, vzhledem k průměrně nízké znalosti cizích jazyků, také omezen. Díky velké rozšířenosti anglického a německého jazyka tak většina pracovníků ochotných vycestovat do zahraničí směřuje do Velké Británie, Irska a velký zájem projevují také o Německo a Rakousko.

2. PRÁVO SPOLEČENSTVÍ

Tuto kapitolu věnuji právu Evropské Unie, zaměřenému na problematiku práva volného pohybu osob respektive pracovníků uvnitř EU, které se naší země od jejího vstupu do Unie aktivně týká. Zaměřím se na historický vývoj jeho právního rámce a také na význam přechodného období zavedeného některými původními státy, které umožňuje toto právo Společenství na určitou dobu neuplatňovat.

2.1. Volný pohyb osob

Volný pohyb osob je základním pilířem jednotného prostoru, který Evropská Unie buduje od svého stvoření. Spolu s volným pohybem zboží, služeb a kapitálu tvoří jeho čtyři základní svobody. Právo volného pohybu zaručuje každému občanovi EU odstranění jakýchkoliv právních nebo praktických překážek, které by mu bránily v přesunu a usazení se do jiného členského státu ať už za prací, podnikáním, studiem nebo pouze turistikou. Toto právo přísluší i jeho rodinným příslušníkům, nevyžaduje žádné zvláštní formality a je platné bez ohledu na motiv jejich cesty či pobytu. Může být omezeno pouze z důvodu ohrožení veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti nebo veřejného zdraví.

Volný pohyb osob platí podle shodných pravidel v celé Evropské Unii a také v zemích Evropského hospodářského prostoru (EHP) (tj. v Norsku, v Lichtenštejnsku a na Islandu). Zvláštní bilaterální smlouvu podobného obsahu má pak s Evropskou Unií sjednáno Švýcarsko.

Právo každého občana EU volně se pohybovat a usazovat ve společném prostoru Unie je ukotveno ve Smlouvě o založení Evropského Společenství (ES) a upravuje ho směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004.⁵

⁵ *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, Úřední věstník L 158, 30.4.2004, Kapitola 05 Svazek 05 S. 46 - 61*

2.2. Volný pohyb pracovníků

Základem volného pohybu osob je volný pohyb pracovníků. Evropská integrace v rámci vytváření společného trhu začala právě s pracující populací, protože nebylo možné dosáhnout jednotného trhu pokud by přetrvávala omezení mobility pracovní síly. Hlavním záměrem tohoto kroku bylo usnadnit situaci na trhu práce zemím s přebytkem pracovní síly a naopak zemím s jejich nedostatkem, zjednodušit proces hledání lepších pracovních a životních podmínek a také hlavně přispět k užšímu spojení evropských národů.

2.2.3. Historický vývoj a legislativní základ

Právo volného pohybu pracovníků mezi členskými státy Evropského Společenství bylo zřízeno Římskými smlouvami (1957)⁶. Podle článku č. 48 těchto smluv měl být volný pohyb pracovníků uvnitř Společenství zajištěn nejpozději koncem přechodného období, které skončilo v roce 1968. Tento článek ustanovil zákaz veškeré diskriminace založené na státní příslušnosti mezi pracovníky členských států, pokud jde o zaměstnávání, odměnu za práci a jiné pracovní podmínky. Po uznání bezprostřední závaznosti těchto ustanovení Evropským soudním dvorem se jich mohl dovolávat kterýkoli občan členského státu společenství.

Na základě Římských smluv pak Evropská rada přijala pravidla, která výkon práva na volný pohyb pracovníků upravila. 15. října 1968 schválila nařízení č. 1612/68⁷, které opravňovalo občany členských států vykonávat pracovní činnost po celém území společenství. Byla tedy zakázána jakákoliv diskriminace na základě státní příslušnosti, která se týkala obsazení pracovního místa, platových podmínek nebo propouštění. Pracovníci také museli mít stejná odborová a sociální práva. Také nesměli být daňově znevýhodněni. Do jiného členského státu jej mohli doprovázet i rodinní příslušníci⁸, a to i tehdy, jestliže měli státní příslušnost některého z nečlenských států společenství.

⁶ Smlouva o zřízení Evropského hospodářského společenství a smlouva o zřízení Euroatomu.

⁷ Nařízení Rady (EHS) č. 1612/68 z 15. října 1968 o volném pohybu pracovníků uvnitř Společenství, Úřední věstník L 257, 19/10/1968 S. 0002 – 0012

⁸ Rodinným příslušníkem se rozumí manžel/manželka či registrovaný partner, zachází-li právní předpisy hostitelského členského státu s registrovaným partnerstvím stejně jako s manželstvím, děti mladší 21 let nebo na pracovníkovi závislé a dále pak předci pracovníka nebo jeho manželky či manžela, jsou-li na nich závislí.

Zákaz diskriminace se vztahoval i na ně, mohli pracovat nebo navštěvovat školy za stejných podmínek jako domácí občané.

Ve stejný den Rada přijala směrnici č. 68/360⁹, která odstraňovala překážky při výkonu práva volného pohybu pracovníků. Směrnice velice usnadňovala formality přechodu hranic, pro vstup do jiného členského státu stačilo pouze vlastnit průkaz totožnosti. Pracovníci spolu s rodinnými příslušníky mohli svůj stát opustit bez jakýchkoliv formalit a v jiném členském státě jim bylo automaticky uděleno povolení k pobytu na dobu pěti let, které mohlo být na požádání prodlouženo. Možnost zákazu vstupu na své území bylo přípustitelné jenom v případě ohrožení veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti nebo z důvodu ochrany zdraví. Od roku 1968 tak bylo právo volného pohybu pracovníků zajištěno.¹⁰

Toto právo volného pohybu se však týkalo pouze pracovníků a jejich rodinných příslušníků. O značné rozšíření se zasloužil až Jednotný evropský akt (1987), který zvětšil okruh osob, na které se toto právo vztahovalo o studenty, důchodce a další ekonomicky neaktivní skupiny obyvatel. Tento proces pak završuje v roce 1992 Maastrichtská smlouva, která zřizuje evropské občanství, které každému občanovi Unie přiznává právo volně se pohybovat a usazovat v kterémkoliv státu EU a uděluje mu, například, i volební právo v těchto zemích. Od roku 1994, kdy vzniká Evropský hospodářský prostor, se tato svoboda volného pohybu týká i pracovníků z EHP a osob z třetích zemí, které pobývají legálně v některém z členských států.

Aktuální znění práva na volný pohyb pracovníků, je ukotven ve článku číslo 39 ve smlouvě o ES a spolu s výše zmiňovanou směrnicí a nařízením tvoří právní rámec volného pohybu pracovních sil v prostoru EU. Tento článek mimo jiné zahrnuje právo:

- a) *ucházet se o skutečně nabízená pracovní místa*
- b) *pohybovat se za tím účelem volně na území členských států*

⁹ Směrnice Rady (EHS) č. 68/360 z 15. října 1968 o odstranění omezení pohybu a pobytu pracovníků členských států a jejich rodinných příslušníků uvnitř Společenství, Úřední věstník L 257, 19/10/1968 S. 0013 - 0016

¹⁰ Oficiální portál pro podnikání a export Business Info, Jednotný vnitřní trh – Volný pohyb osob, [online], [cit. 15.3.2009]. Dostupný na WWW:< <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/jednotny-vnitri-trh-volny-pohyb-osob/1000521/10927/>>

- c) *pobývat v některém z členských států za účelem výkonu zaměstnání v souladu s právními a správními předpisy, jež upravují zaměstnávání vlastních státních příslušníků*
- d) *zůstat na území členského státu po skončení zaměstnání.*

Ve článku číslo 42 stejné smlouvy pak Rada uvádí nutnost zřízení takových opatření v oblasti sociálního zabezpečení, která jsou nezbytná k zajištění volného pohybu pracovníků a vytvoření systému, který pracovníkům a jejich rodinným příslušníkům zajistí:

- a) *započtení všech dob získaných podle práv členských států pro účely vzniku a zachování nároků na dávky, jakož i pro výpočet jejich výše,*
- b) *vyplácení dávek osobám s bydlištěm na území členských států.*

Zdůrazněn je tedy hlavně zákaz diskriminace, který je dále upraven směrnicí 2000/43/ES¹¹, zaručující rovné zacházení s osobami bez ohledu na jejich etnický původ či rasu a také směrnicí 2000/78/ES¹², která stanovila obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání.

Aby se předešlo určitým komplikacím spojených se vzájemným osvědčováním obdržených diplomů a dalších kvalifikačních předpokladů, byla přijata směrnice 89/48/EHS¹³, která zajistila vzájemné uznávání vysokoškolských diplomů vydaných po ukončení nejméně tříletého odborného vzdělávání a přípravy.

Dalším velkým pokrokem v uznávání kvalifikací se poté stal Evropský rámec kvalifikací, který byl oficiálně zahájen 26. listopadu 2007. EQF¹⁴ se stal prvním mezinárodním rámcem, který podchycuje celou škálu kvalifikací: vysokoškolské

¹¹ *Směrnice Rady 2000/43/ES ze dne 29. června 2000, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ, Úřední věstník L 180, 19.7.2000, Kapitola 20 Svazek 01 S. 23 - 27*

¹² *Směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání, Úřední věstník L 303, 2.12.2000, Kapitola 05 Svazek 04 S. 79 - 85*

¹³ *Směrnice Rady ze dne 21. prosince 1988 o obecném systému pro uznávání vysokoškolských diplomů vydaných po ukončení nejméně tříletého odborného vzdělávání a přípravy, Úřední věstník L 19, 24.1.1989, Kapitola 05 Svazek 01 S. 337 - 344*

¹⁴ *EQF – European Qualifications Framework – Evropský rámec kvalifikací*

studium, vzdělávání dospělých, odbornou přípravu a všeobecné vzdělávání. Do konce roku 2010 se počítá s propojením tohoto rámce s vnitrostátními systémy všech 27 členských států.¹⁵

Za účelem informativnosti o volných pozicích, mobilitě a vzdělávacích příležitostech byla v polovině 90. let Evropskou komisí a službami zaměstnanosti všech členských států založena evropská agentura pro zprostředkování práce EURES, s cílem poskytovat kvalitnější informace o pracovních místech, zajistit školení „europoradců“ a vytvořit databázi. Tyto služby, které dříve poskytovaly výhradně úřady práce, jsou od roku 1998 k dispozici on-line. V České republice vznikl EURES v době vstupu do EU, tedy 1. května 2004.

2.2.4. Sociální zabezpečení a daňová problematika

Po našem vstupu do Unie se na české občany začala vztahovat nařízení Rady (EHS) 408/71¹⁶ a 574/72¹⁷, která upravují práva migrujících pracovníků uvnitř EU v oblasti sociálního zabezpečení. Českému pracovníkovi z nich vyplývá právo na vyplácení podpory v nezaměstnanosti od státu, ve kterém byl naposled zaměstnán. Pro potřeby exportu nároku na tyto dávky mezi jednotlivými státy Unie slouží formulář E303. Pro potvrzení, týkající se dob, které jsou brány v úvahu pro poskytování dávek v nezaměstnanosti pak český pracovník potřebuje formulář E301.

V případě kdy dojde k situaci, že si dva státy dělají nárok na zdanění jednoho příjmu (například v případě, kdy se trvalé bydliště pracovníka nachází v jiném státě než místo výkonu práce) použije se v tomto případě bilaterální smlouva, která je mezi těmito státy

¹⁵ *Portál Evropské Komise [online]. [cit. 15. 3. 2009]. Dostupný na WWW: <http://ec.europa.eu/news/culture/071126_1_cs.htm>.*

¹⁶ *Nařízení Rady (ES) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby a jejich rodiny pohybující se v rámci Společenství, Úřední věstník L 149, 5.7.1971, Kapitola 05 Svazek 01 S. 35 - 82*

¹⁷ *Nařízení Rady (EHS) č. 574/72 ze dne 21. března 1972, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (EHS) č. 1408/71 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby a jejich rodiny pohybující se v rámci Společenství, Úř. věst. L 74, 27.3.1972, Kapitola 05 Svazek 01 S. 83 - 160*

uzavřena. Česká republika má s Francií bilaterální dohodu o zamezení dvojího zdanění sjednanou od 1.7.2005.¹⁸

2.3. *Přechodné období*

I když volný pohyb pracovníků tvoří jednu ze základních svobod EU, při vstupu nových států do Unie mají původní členské státy možnost, po dobu stanovenou v přístupových smlouvách, tuto svobodu na takovou dobu omezit.

Mezi nejvýznamější důvody pro zavedení takového omezení patří vysoké rozdíly v životní úrovni států, ve výši mezd, či v geografické blízkosti méně vyspělých států. V podstatě se tak státy obávají velkého přílivu levné pracovní síly na svůj trh práce, která by mohla vážným způsobem ohrozit ekonomickou stabilitu země, například zvýšením nezaměstnanosti.

Smlouva o přistoupení České republiky podepsaná 16. dubna 2003 v Aténách formuluje podmínky volného pohybu českých pracovníků v patnácti původních členských zemích po rozšíření Evropské Unie 1. května 2004 a ustanovuje organizaci *přechodného období* týkající se volného pohybu pracovníků uvnitř takto rozšířené Unie.

Původní členské státy měly na výběr mezi úplným otevřením svého pracovního trhu novým občanům Unie nebo zavedením přechodného období, které se započalo 1. května 2004 a během kterého se právo volného pohybu pracovníků v zemi neuplatňovalo v plném rozsahu.¹⁹ Toto období, které může trvat nejdéle sedm let od rozšíření EU, bylo rozděleno do tří fází na 2 + 3 + 2 roky. Během této doby musely státy, které využily možnosti zavedení přechodného období, zavést potřebné národní opatření v rámci svého pracovního trhu tak, aby byly co nejdříve schopny začlenit pracovníky z nových členských států do pracovního procesu ve své zemi, aniž by došlo

¹⁸ Smlouva mezi vládou České republiky a vládou Francouzské republiky o zamezení dvojího zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmu a majetku, Sběrka mezinárodních smluv č. 79/2005

¹⁹ Přechodné období se netýká Kypru a Malty, zároveň se nevztahuje na výzkumné pracovníky, studenty a samostatně výdělečné osoby.

k narušení místní ekonomiky. Zároveň však museli upřednostnit vstup na své pracovní trhy žadatelům z nově přistoupených států před pracovníky ze třetích zemí.

V podstatě by měly původní členské státy Unie uplatňovat právo Společenství v plném rozsahu po 5ti letech od přistoupení, tzn. po skončení prvních dvou fází přechodného období tj. 30. dubna 2009. Jestliže však v některých státech přetrvávají vážná narušení trhů práce, nebo hrozby takových narušení, mohou tyto státy, po předložení důkazů Komisi, prodloužit omezení vstupu na pracovní trh pro občany nových členských států o další a zároveň poslední dva roky. Nejdéle tedy do 30. dubna 2011 musí být zajištěno úplné odstranění překážek pro vstup na pracovní trh členských států Unie, tak aby došlo k úplnému uplatňování práva volného pohybu pracovníků v rámci Společenství.

V případě, kdy by po zrušení přechodného období původním členským státem došlo k vážnému poškození tamějšího trhu práce v důsledku, na příklad, velkého přílivu pracovníků z nových členských států, má tento stát možnost uplatnit tzv. *ochrannou doložku*, tzn. že může zpětně znovu zavést omezení pro vstup na svůj trh práce. Tyto omezení však nikdy nemohou být větší než byly v době podepsání přístupových smluv 16. dubna 2003. Toto zaručuje tzv. *stabilizační doložka*.

Zároveň nové členské státy mohly recipročně zavést přechodné období vůči takovým státům, které toto omezení uplatňují vůči nim. Česká republika sice této možnosti nevyužila, avšak svého práva se nezřekla a ponechala si možnost zavedení přechodného období vůči členským státům EU na základě vyhodnocení aktuální situace na trhu práce ČR.²⁰ Naopak Maďarsko, Polsko a Slovinsko recipročně přechodné období zavedly.

Vzájemnou dohodou mezi novými členskými státy EU byly jejich národní pracovní trhy ihned zpřístupněny. To znamená, že občané ČR se mohou od 1. 5. 2004 volně ucházet o práci v Polsku, Slovinsku, Slovensku, Maďarsku, Litvě, Lotyšsku a Estonsku. Bez omezení mají občané ČR přístup rovněž na kyperský pracovní trh (Kypr nemá

²⁰ *Internetové stránky Ministerstva práce a sociálních věcí [online]. [cit. 1. 4. 2008]. Dostupné na WWW: < http://www.mpsv.cz/files/clanky/1366/usneseni_13_2004.pdf >.*

mechanismus přechodného období do své přílohy Smlouvy o přistoupení vůbec zakotven), Malta uplatňuje systém automaticky vydávaných pracovních povolení.²¹

2.3.1. 1. fáze (1. květen 2004 – 30. duben 2006)

První fáze začala úplným otevřením pracovních trhů ve Velké Británii, Irsku a Švédsku hned první den oficiálního rozšíření Unie. Tyto tři státy tak byly jediné, které možnost zavedení přechodného období nevyužily. Velká Británie přesto zavedla povinnou registraci pracovníků. Na základě tohoto systému se pracovníci z osmi nových členských států Unie musí zaregistrovat na britském ministerstvu vnitra do třiceti dnů od svého příjezdu do země.

Ostatní státy původní „patnáctky“ zachovaly systém založený na vydávání pracovních povolení a některé státy k němu přidaly systém kvót.

Například Dánsko poskytovalo pracovní povolení takovým pracovníkům, kteří splnili podmínku vykonávání pracovní činnosti na plný úvazek a za předpokladu, že jejich zaměstnání bylo kryté kolektivní pracovní smlouvou. Takoví pracovníci obdrželi pracovní povolení bez přihlížení k aktuálnímu stavu na pracovním trhu, ale žadatelé před vstupem na pracovní trh museli být držiteli platného povolení k pobytu.

Belgie, Finsko, Řecko, Lucembursko a Španělsko také zachovali povinnost obdržení pracovního povolení. Tento mírně pozměněný systém aplikovalo i Německo a Rakousko. Tyto dva státy navíc zavedly jisté omezení týkající se vysílání pracovníků v určitých sektorech.

Itálie zkombinovala metodu pracovního povolení a systém kvót, což znamená že omezila vstup nových pracovníků na určitý počet. Tentýž systém kvót pak použilo i Portugalsko.

²¹ *Přechodné období pro volný pohyb českých pracovníků, Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 1. 4. 2008]. Dostupné na WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/1282>>*

Nizozemí přijalo dvojí řád. U většiny sektorů byl vyžadován proces obdržení pracovního povolení, který závisel na aktuální situaci na místním pracovním trhu. Některé oblasti a profese byly tohoto procesu přechodně zproštěny. V tomto případě bylo pracovní povolení vydáno do dvou týdnů, bez přihlížení ke stavu na místním trhu práce. Seznam těchto výjimek byl přezkoumáván vládou a aktualizován každé čtvrtletí.²²

2.3.2. Výsledky působení přechodných opatření během 1. fáze

Ve Spojeném království bylo otevření trhu práce v roce 2004 doprovázeno vstupem 60 000 žadatelů o zaměstnání z nových členských států; tato skutečnost se zásadně dotkla dvou odvětví - zemědělství a rybolovu. Vzhledem ke značnému počtu volných pracovních míst nevedl příchod žadatelů o zaměstnání z nových členských států k žádnému zvýšení nezaměstnanosti v těchto odvětvích. Naopak, okamžitým dopadem bylo zlepšení ziskovosti a konkurence schopnosti místních podniků.²³ Z toho lze usoudit, že Velká Británie a Irsko, kde počet pracovníků v produktivním věku z nově přístupných zemí tvoří 3,8% populace²⁴, otevřením svých pracovních trhů přilákali hlavní vlnu zájemců za prací v západní Evropě, zvláště pak protože anglický jazyk je těmto státům nejznámější. Naproti tomu Itálie, která otevřela svůj pracovní trh pro 75 000 pracovních míst pro uchazeče z nových členských států, je zaplnila pouze z poloviny.

V souladu s přístupovými smlouvami Komise před skončením první fáze přechodného období, přesněji 8. února 2006, vypracovala zprávu č. 2006/48 o působení přechodných opatření. Závěrem zprávy bylo, že pohyb pracovníků mezi EU – 8²⁵ a EU – 15²⁶ byl velmi omezený a nedosahoval velikosti, která by ovlivňovala trh práce Unie. Ukázalo

²² Internetový portál Evropské komise [online], [cit. 10.3.2009], dostupný z WWW: <<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=507&langId=fr>>

²³ Evropský parlament, Zpráva o přechodných opatření, která omezují volný pohyb pracovníků na trh práce v Evropské Unii, březen 2006, [online]. [cit. 11. 3. 2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A6-2006-0069+0+DOC+PDF+V0//CS>>

²⁴ Evropská komise, Zpráva o působení přechodných ustanovení stanovených ve smlouvě o přistoupení z roku 2003 (období od 1. května 2004 do 30. dubna 2006) [online]. [cit. 10. 3. 2009] Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/gallery/5/1750-2c32de04f11f2c7b06df00f22705e99b.pdf>>

²⁵ Česká Republika, Slovensko, Polsko, Estonsko, Lotyšsko, Litva, Maďarsko, Slovinsko

²⁶ Francie, Německo, Itálie, Belgie, Lucembursko, Nizozemí, Velká Británie, Irsko, Švédsko, Finsko, Španělsko, Portugalsko, Řecko, Dánsko, Rakousko

se také, že neexistuje přímý vztah mezi velikostí mobility z členských států EU-10 a zavedením přechodných období. Státní příslušníci EU-10 hrají doplňující úlohu a celkově nezpůsobují vytlačení národních pracovníků. Naopak pomohli zaplnit prázdná místa na pracovním trhu, zvýšit výrobu, vytvořit nová pracovní místa a došlo i ke snížení počtu nelegálních pracovníků.²⁷ Evropský komisař pro zaměstnanost, sociální věci a rovné příležitosti Vladimír Špidla k tomu 8. února 2006 dodal: „*Volný pohyb pracovníků je jednou ze čtyř základních svobod EU. Tato zpráva jasně ukazuje, že volný pohyb pracovníků nenarušuje trh práce EU – 15. Právě naopak, jednotlivé země i Evropa jako celkem z něj měly užitek.*“²⁸

Po přezkoumání této zprávy Radou, státy uplatňující přechodné období, musely do 30. dubna 2006 oznámit Komisi, zda hodlají pokračovat v omezení práva volného pohybu pracovníků z nových členských států na další tři roky tzn. do 30. dubna 2009 či nikoliv.

Zbytečné obavy původních zemí Unie se tedy vyvrátily a státy na to reagovaly částečným či úplným otevřením svého trhu pro pracovníky z východu. 1. května zrušilo veškeré omezení Španělsko, Portugalsko a Finsko, 27. července 2007 následovala Itálie. Nizozemí otevřelo svůj trh 1. května 2007, Lucembursko 1. listopadu 2007 a Francie 1. července 2008. Občané České republiky tedy mohli vstoupit na pracovní trh 11ti z patnácti původních členských států bez nutnosti obdržení pracovního povolení.

Státy, které nadále uplatňovaly určité restriktce vůči EU – 8, tyto omezení značně zmírnily, nebo zjednodušily postupy pro obdržení pracovního povolení v určitých sektorech, jedná se o Belgie²⁹, Dánsko, Německo a Rakousko. Tyto dvě poslední země nadále uplatňují značná národní omezení týkající se mezinárodního poskytování služeb a lze očekávat že přechodné období prodlouží na nejdelší možnou dobu, tedy do 30. dubna 2011.

Státy uplatňující recipročně omezení vstupu na svůj pracovní trh tyto omezení zrušily: Slovinsko 25. května 2006, Polsko 17. ledna 2007 a Maďarsko 1. ledna 2009.

²⁷ Zpráva o působení přechodných ustanovení stanovených ve smlouvě o přistoupení z roku 2003 (období od 1. května 2004 do 30. dubna 2006)

²⁸ BIVŠ a.s., Institut pro evropskou integraci. EK: Volný pohyb pracovníků se osvědčil. Ekonomický server ČTK [online]. 2005. [cit. 1. 4. 2008]. Dostupný na WWW: <http://www.financnioviny.cz/kariera/index_view.php?id=175583>

²⁹ Belgický pracovní trh by měl být oficiálně otevřen pro české pracovníky 1. května 2009

Rok 2006 byl navíc vyhlášen Evropským rokem mobility pracovníků, který si určil tři základní cíle. Jendalo se o 1. zvětšení informovanosti týkající se práv pracovníků na volný pohyb mezi členskými státy, 2. podporu výměny praktických zkušeností mezi zúčastněnými aktéry a 3. zasazení se o hlubší prostudování míry povahy geografické a pracovní mobility v rámci EU.³⁰ V rámci tohoto roku v České republice proběhl „Informační týden mobility“

³⁰ *Internetový portál Evropská Komise, [online], [citace 15. 3. 2009], dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/employment_social/workersmobility_2006/index.cfm?id_page=22>*

3. FRANCIE

Na začátku této části mé práce bych se ráda pokusila nastínit historický vývoj pracovní imigrace ve Francii v období od konce 19. století dodnes, její příčiny a problémy s ní spojené. Ráda bych také zmínila nejdůležitější migrační vlny v průběhu tohoto období, které měly rozdílný charakter a které různým způsobem ovlivňovaly ekonomickou situaci Francie. Tyto poznatky jsou důležité pro uvědomění si významu a tradice tohoto jevu a zejména pro lepší pochopení postoje této země k zavedení přechodného období pro pracovníky ze střední a východní Evropy po rozšíření Unie v roce 2004.

Dále se zabývám již samotnou situací na francouzském trhu práce od rozšíření Unie, zvláště pak možností českých pracovníků vstoupit na místní trh práce během přechodného období, vliv nových pracovníků na tamější ekonomickou situaci, ale také samotným hodnocením významu tohoto přechodného období.

3.1. *Historický vývoj imigrace*

3.1.1. Období mezi lety 1800 - 1914

Na konci devatenáctého století, v období před první světovou válkou do Francie míří migranti hlavně ze sousedských zemí, zejména Angličani, přicházející do země pomoci ve výstavbě železnic, na severu země se usídluje velká skupina Belgičanů, kteří přijímají pozice hlavně v prádelním odvětví, ve strojním průmyslu jsou zaměstnání Švýcaři a Němci a mnoho Italů pracuje ve stavebnictví.

V této době je míra porodnosti jedna z nejnižších v celé Evropě a v důsledku úmrtí více než 800 000 mužů, kteří padli ve válkách vedených Napoleonem je zaznamenán velký nedostatek mladých pracovníků. Imigranti se tak stávají zdrojem levné pracovní síly a jsou proto v zemi vítáni.

Již v této době se však projevuje určitá diskriminace vůči cizím pracovníkům, kteří často zastávají nejnáročnější práce, jsou hůře placeni či jim nejsou poskytnuta základní sociální práva. Na konci 19. století představuje nejčetnější skupinu imigrantů italská populace. Jejich životní podmínky jsou však mizerné a kvůli koncentraci ve velkých skupinách v okrajových čtvrtích se prakticky izolují od Francouzů. Tato koncentrace cizinců však francouzskou vládu zneklidňovala³¹ a vedla ji k vydání několika dekretů upravujících právo vstupu imigrantů na území Francie.

První světová válka tvořila zlom v historii francouzské imigrace. Imigrace, do této doby tvořena zejména imigranty ze sousedních států, se rychle „mondalizuje“. Francie totiž potřebuje náhradu za dělníky a zemědělce povoláné do války, aby mohla zajistit své ekonomické aktivity a rozvoj. V tomto období je přistěhovalectví založeno na existenci francouzské koloniální říše, odkud pak plyne hlavní část migrantů. Během první světové války se tak na pracovním trhu Francie oběhuje více než 600 000 pracovníků pocházejících z Alžírsko, Maroka, Tunisu, Madagaskaru či Nové Kaledonie. V této době také Francie podepisuje smlouvy s Portugalskem či Čínou.³²

3.1.2. Období mezi lety 1919 – 1944

Jedna z nejdůležitějších period francouzské pracovní imigrace se odehrává mezi lety 1919 – 1944. Imigrační přílivy byly natolik významné, že mezi lety 1921 a 1931 dokonce došlo ke zdvojnásobení populace z cizích států. V této době také vznikají četná náborová centra, například Société générale d'immigration (1924), která nabírá masově pracovníky, bez ohledu na jejich integraci v zemi, ohrožení veřejného zdraví či demografických dopadů.³³ S každoročně více než 300 000 novými imigranty ve 20. letech se Francie stává státem s největším počtem imigrantů. Jenom počet pracovníků z Polska se z 45 766 v roce 1921 zvýšil na 507 811 v roce 1931. Italská populace pak

³¹ V některých průmyslových městech na severu koncentrace Belgičanů dosahuje dokonce až 55% celkového počtu obyvatel.

³² Smlouva „Trupitil-Huimin“ podepsaná s čínskou vládou v prosinci 1915 dovolila příchod 140 000 čínským pracovníkům.

³³ ASSOULINE, P. a LALLAOUI, M. *Un Siècle d'immigration en France*. Paris: Syros, 1996, 15 s. ISBN 978-2841463206

představovala celých 30% veškerých cizinců v zemi.³⁴ V této vlně byli i přistěhovalci z Československa, jejichž počet se vyhoupl z 5 000 během 1. světové války na 80 000 v roce 1929. Cizí pracovní síla hrála velkou roli v klíčových sektorech francouzské ekonomiky, zejména v důlnictví, průmyslu, stavebnictví, veřejné práci, zemědělství či službách.

Krise, kterou způsobil krach na burze ve Spojených státech v roce 1929 však Francii přinesl značný růst nezaměstnanosti, což zvedlo vlnu xenofobie, antisemitismu a nenávisti k cizincům. Po roce 1930 tak vláda zpřísňuje zákony týkající se imigrace, omezující opatření jsou přijímány ve velkém množství a vše směřuje ke znemožnění cizincům pobyt v zemi. Jak tedy vysvětlit takový zvrát v nenávist vůči cizincům, který nezřídka kdy dospěl i k fyzickým agresím a tlakům na vládu, aby přijala další a další omezení? Největším argumentem byla rozhodně zvyšující se nezaměstnanost, která lákala ke svádění tohoto problému na vysoký počet zaměstnaných cizinců. Tehdejší poslanec Louis Foures 24. března 1933 v poslanecké sněmovně pronesl: „*Ve Francii je 331 000 nezaměstnaných. Při porovnání s počtem 1 200 000 zaměstnaných cizinců, je snadné si uvědomit, že v případě odchodu cizích pracovníků, by pro nás otázka nezaměstnanosti byla vyřešena.*“³⁵

Ovšem i po vyhnání cizinců ze země a značném omezení jejich práv se stav na místním pracovním trhu nijak nezměnil. Pozice, které okupovali cizí pracovníci byly totiž pro francouze nevyhovující, nepopulární a mizerně placené.

3.1.3. Období prosperity mezi lety 1944 – 1974 „Trente Glorieuses“

Po druhé světové válce Francie zažívá období nepřetržitého rozvoje a prosperity, jakou do té doby nepoznala a imigrace pracovní síly je s tímto rozvojem ekonomiky velmi úzce spojena. Toto období je nazýváno „Trente glorieuses“, nebo-li „šťastných třicet“.

³⁴ GEVREY M., *Les défis de l'immigration future*, Bureau de Conseil économique, 2001, 15 s. ISBN 2-11-120591-5

³⁵ Citováno z ASSOULINE, P. a LALLAOUI, M. *Un Siècle d'immigration en France*. Paris: Syros, 1996, 78 s. ISBN 978-2841463206

Stát se čím dál více zabývá otázkou imigrace, vzniká spousta zásadních právních dokumentů týkajících se práv cizích pracovníků, které značně zlepšují jejich postoj v zemi. Cizí pracovní síla totiž hraje v tomto období důležitou roli v realizaci četných projektů týkajících se přestavby krajiny země a podílí se také na zlepšení produktivity a životní úrovně státu. Na konci tohoto období jim byla přiznána výstavba jednoho obydlí ze dvou, jednoho stroje ze sedmi a více než 90% silnic v zemi.³⁶

Ovšem ekonomická krize, která následuje po první ropné krizi, vyvolává stejné obavy týkající se nedostatku pracovních míst pro francouzské občany a svádí k zavedení restrikcí, které nápadně připomínají ty ze 30. let. Avšak mentalita a pohled na otázku imigrace francouzské vlády se změnil a navíc bylo potřeba zajistit demografickou stabilitu, která by udržela ekonomický rozkvět země.

Mezi nejdůležitější právní dokumenty tohoto období patří Opatření č. 45 – 2658 z 2. listopadu 1945 o podmínkách vstupu a pobytu cizinců ve Francii³⁷. Tento dokument se stal základním kamenem pro pozdější imigrační zákony, které ho upravují. Neobsahuje žádné diskriminace v oblasti etnického původu imigranta, zaručuje zvláštní ochranu žadatelům o azil a mění délku povolení z jednoho roku na 10 let.

Ve stejném roce pak vzniká Národní kancelář pro imigraci (ONI)³⁸, která se stává monopolem v uvádění cizí pracovní síly na francouzský trh práce. Její pobočky jsou vybudovány v zemích jako Španělsko a Itálie, které již v minulosti tvořily základní zdroje cizí pracovní síly. Ovšem najímání pracovníků se stává čím dál nesnadnější a stav na francouzském pracovním trhu začíná být zneklidňující. Francie totiž není jediným státem, který poptává cizí pracovní sílu. Švýcarsko, později i Belgie Německo a Velká Británie nabízí také možnosti práce cizincům, kteří si přejí imigrovat a často také s lepšími platovými podmínkami. Navíc od 20. září 1947 je francouzské občanství automaticky udělováno Alžíránům, v návaznosti na koloniální spjatost obou zemí. Od této doby se tak díky ekonomické situaci v Alžírsku a na ní vázané masové přesuny Alžíránů do Francie, imigrace ze severní Afriky značně zvyšuje. Navíc výše zmiňovaní

³⁶ GEVREY, M., *Les défis de l'immigration future*, Bureau de Conseil économique, 2001, 21 s. ISBN 2-11-120591-5

³⁷ *Ordonance relative aux conditions d'entrée et de séjour des étrangers en France n°45-2658 du 2 novembre 1945*, *Journal officiel*, 4. listopadu 1945, 7225 s.

³⁸ *l'Office national d'immigration*

mohou vstoupit na francouzský pracovní trh, aniž by museli podstupovat dlouhé a demotivující procedury, jako ostatní cizinci, které provádělo ONI.

Situace se však otočila v padesátých letech, kdy Francie začíná soustřeďovat na svém pracovním trhu stále více cizí pracovní síly, tentokrát z evropského kontinentu. Největší podíl na tom mají Italové, Španělé a následně Portugalci.³⁹ Portugalská imigrace rychle nabere rodinný rozměr, ženy se stěhují za svými manžely, otci, či bratry, kteří se usídlili ve Francii, přijímají nejčastěji pracovní pozice v továrnách, zahradnictví okolo velkých měst. V roce 1969 tvoří třetinu pracující populace v sektoru služeb.

Alžírští pracovníci hrají v tomto období také velkou roli, obzvláště pak po podepsání Evianských dohod⁴⁰, které dávaly Alžířanům stejné práva jako francouzským občanům s výjimkou politických práv a možnost nadále volně cirkulovat mezi oběma zeměmi.⁴¹ Kromě Alžířanů, kteří tvořili druhou největší komunitu žijící v tomto období ve Francii, tvořili početnou skupinu Turci, Tunisané a obyvatelé dalších subsaharských států.

Tato imigrující populace pracující v klíčových sektorech ekonomiky jako stavebnictví, automobilovém a dopravním průmyslu, službách či textilním průmyslu, se znatelně podílela na vzrůstu ekonomiky země v těchto letech. Navíc jejich koncentrace na slabě kvalifikovaných pozicích pomohla předejít konkurenci s místními pracovníky, kteří tímto těžili z možnosti ucházet se o kvalifikovanější a hodnotnější zaměstnání.

Přínos zahraniční pracovní síly na rozkvět ekonomiky během období „trente glorieuse“ je v poměru k francouzské populaci hodnocen jako 50%.⁴²

³⁹ Počet portugalských pracovníků se zvýšil z roku 1954, kdy jich v zemi pobývalo necelých 20 000 na 758 925 při sčítání lidu v roce 1975.

⁴⁰ *Les accords d'Évian*, kompletní text viz http://www.tlfg.ulaval.ca/axl/afrique/algerie-accords_d'Evian.htm

⁴¹ Tyto dohody reagovaly na konec alžírské osvobozené války (1954 – 1962) a následné vyhlášení nezávislosti Alžírsko a jejich původní úmysl byl zvýhodňovat Francouze z Alžíru, ovšem jejich výsledek byl spíše opačný.

⁴² GEVREY, M., *Les défis de l'immigration future*, Bureau de Conseil économique, 2001, 27 s. ISBN 2-11-120591-5

3.1.4. Od roku 1974 – dodnes

Toto období je poznamenáno zejména protichůdnými politikami imigrace. K tomuto jevu je mnoho důvodů, od střídání politických směrů až po ekonomickou a sociální nestálost země.

Všechno začíná ekonomickou krizí navazující na ropný šok v roce 1973. Jako ochranný reflex se jeví pozastavit veškerou imigraci a naopak obrátit migrační vlnu opačným směrem, tedy podněcovat ba dokonce nutit cizince k odchodu ze země. Ovšem stále existuje potřeba pracovní síly v určitých sektorech, která nemůže být uspokojena místními pracovníky, kteří si v době prosperity státu zlepšili své kvalifikace a čím dál více opovrhují dělnickými profesemi. Na druhé straně rychlý růst nezaměstnanosti nutí vládu k přijetí určitých opatření, ke zmírnění obav veřejnosti.

Od roku 1977 tak zaznamenáváme výraznou změnu francouzské politiky. Nové rodiny přijíždějící do země již nemají možnost zde pracovat a počet vyhoštěných imigrantů se stále zvyšuje. I když se situace po volbách v roce 1981 obrátí zcela naopak, vyhánění cizinců ustane a přijímány jsou opatření, které imigrantům zlepšují jejich životní podmínky ve státě, září 1983 vrací vše do starých kolejí. Neúspěch vládních plánů k potlačení vysoké nezaměstnanosti a neustávající nelegální imigrace přináší další obavy z negativního vlivu přistěhovalců. Vláda zahajuje boj proti nezákonné imigraci a zavádí nespočet omezení týkající se slučování rodin. V roce 1991 pak byly vytvořeny hlavní tři osy francouzské migrační politiky. Jednalo se o 1. kontrolu přílivu imigrantů, 2. boj proti nelegální imigraci, 3. integrace již usazených imigrantů. Restrikce v oblasti imigrace nadále pokračovaly pod vedením tehdejšího ministra vnitra Charlese Pasqua přijetím tzv. Pasquových zákonů (1993), které zahrnovaly jak problematiku imigrace, tak podmínky pro získání francouzského občanství a kontroly totožnosti.

Dalším zlomem jsou pak volby v roce 1997 kdy se do čela vlády dostává Lionel Jospin, známý svým kladným postojem vůči imigrantům, čímž je o rok později vydán tzv. Chevènementův zákon, jehož cílem již nebylo imigraci bránit, nýbrž ji organizovat.

Tento zákon také například upřednostňuje legální migraci vzdělaných a kvalifikovaných pracovních sil.

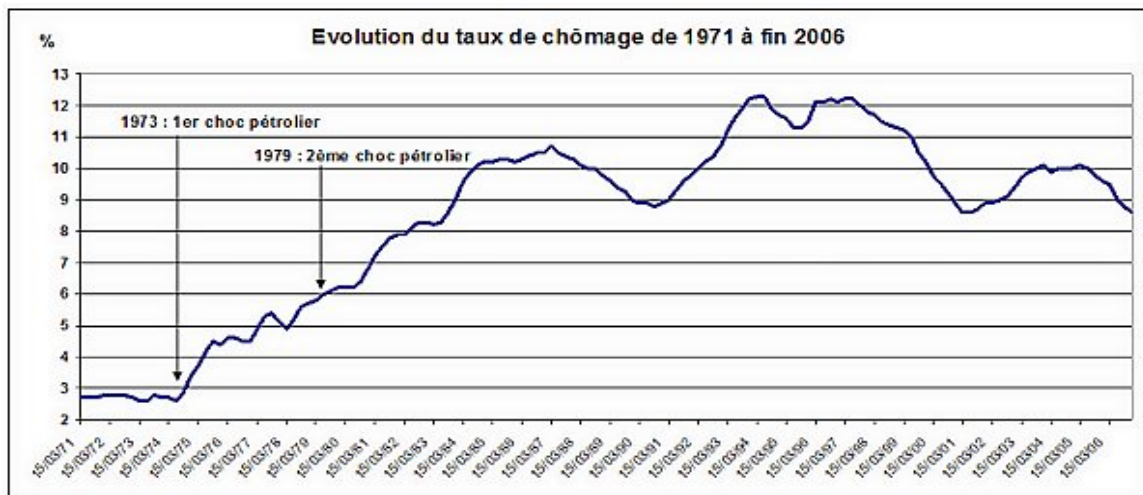
K dalším změnám pak ovšem došlo v roce 2002, kdy bylo nutné se zabývat otázkami imigrace, které se do té doby zdaly neřešené, jednalo se zejména o bezpečnost, což souviselo s atentáty 11. září 2001 které značně zneklidnily místní občany. O rok později tak tehdejší ministr vnitra Nicolas Sarkozy předkládá zákon o kontrole imigrace, pobytu cizinců ve Francii a o národnosti.⁴³ Kromě změn v dosavadní imigrační politice zavádí tento zákon do francouzské legislativy také některé směrnice EU a určité mezinárodní dohody týkající se imigrace. Jedná se například o vzájemné uznávání odsunu imigrantů, o trestání pomoci nelegálním imigrantům, o vytvoření databáze otisků prstů žadatelů o vízum ze zemí, jež nejsou členy EU, a další.⁴⁴

Jak jsem se snažila v předchozím textu naznačit, pracovní imigrace má ve Francii dlouhou tradici, za poslední více než století prodělala velké množství změn a dynamicky vzrostl její význam. Imigranti hráli velkou roli ve výstavbě nových sídel, dopravních komunikací, průmyslu, ale souběžně byli bráni jako břemeno, které zvyšuje nezaměstnanost francouzských pracovníků. V průběhu minulého století tak byly zaznamenány určité xenofobní postoje místních obyvatel, které vedly k zavádění různých restrikcí, omezování práv cizí pracovní síly, či přímo její vytlačování ze země. Naopak pak spolu s restrikcemi, v návaznosti na potřebu zajištění pracovníků v určitých sektorech pak byly přijímány opatření, které práva cizinců obohacovala, čímž vzniká jakýsi protichůdný právní rámec, kdy se imigranti cítí jako na houpačce. Navíc ani utlumování imigrace ve Francii nepomáhá ke snížení nezaměstnanosti, jak ukazuje následující graf.

⁴³ *LOI n° 2003-1119 du 26 novembre 2003 relative à la maîtrise de l'immigration, au séjour des étrangers en France et à la nationalité*

⁴⁴ DANIELOVÁ, K., *Imigrační politika Francie se zaměřením na současnou situaci*, [online]. [cit. 12. 3. 2009]. Dostupné z WWW: <http://migraceonline.cz/clanky_f.shtml?x=159796>

Graf č. 1: Vývoj míry nezaměstnanosti mezi lety 1971 a 2006

Zdroj: Daniel Martin, *Chômage: savoir et agir*, 2007, [online]. [cit. 26. 3. 2009]. Dostupné na WWW: <http://www.mediasetdemocratie.net/Cours/Lutte-Chomage.htm#RatioOffresSurDemandes>

Nezaměstnanost ve Francii od počátku ropného šoku v roce 1973 až do roku 1984 stále roste, načež od tohoto roku neklesne pod 8%. Tento ekonomický ukazovatel hrál velkou roli při rozhodování o zavedení přechodného období pro osm nových států EU ze střední a východní Evropy. Panovaly totiž obavy, že nezaměstnanost se bude nadále zvyšovat, v návaznosti na případný příliv velkého množství levné pracovní síly z východu.

3.2. Přechodné období pro české pracovníky

Otevření francouzského pracovního trhu novým členskými státy po rozšíření Unie provázely velké obavy. Jako i v jiných původních zemích měly především ekonomickou povahu. Hlavními obavami byly strach ze zvyšování již tak vysoké nezaměstnanosti (v roce 2004 9,9%), nahrazování místních pracovníků kvalifikovanější, ale především levnější pracovní silou z východu a na to navazující snižování mezd, ale také třeba zneužívání sociálního systému.

Pracovníci České republiky byli do doby vstupu do Evropské Unie bráni jako občané z třetích zemí což značně komplikovalo, vzhledem ke složitým administrativním procedurám, jejich vstup na francouzský pracovní trh.

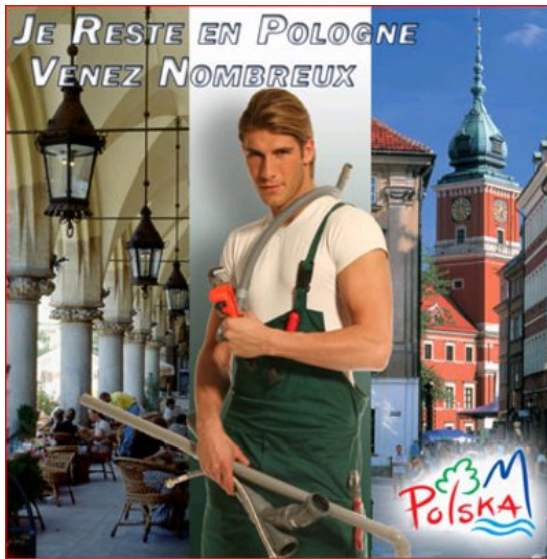
To se mělo změnit právě po vstupu ČR do Unie, kdy oficiálně čeští občané přestali být pro Francii cizinci, měli totiž v souladu s hlavní myšlenkou Společenství oplývat stejnými právy v ostatních členských státech jako státní příslušníci těchto zemí.

Francie však stejně jako většina původních států Evropské Unie zavedla přechodné období, navzdory tomu, že čeští představitelé při návštěvách Francie opakovaně zdůrazňovali, že Češi už kvůli své tradičně slabé mobilitě nepředstavují pro francouzský trh práce žádné ohrožení, zejména také díky celkově slabé znalosti francouzštiny. Pro Francii ovšem nebylo přijatelné jednat o otevření svého pracovního trhu pouze s Českou republikou, naopak jednání vedla zároveň s Polskem a dalšími novými státy Unie, které mají poněkud větší migrační tradici. Pro české uchazeče tak zůstalo stále v platnosti nařízení o zaměstnávání cizinců ze třetích zemí, což v praxi znamenalo povinnost obdržení pracovního povolení.

Obava z velké imigrační vlny se vztahovala zejména na Polsko, které je známe svou migrační tradicí a vysokým migračním potenciálem a ve Francii se již ve velkém množství představila ve třicátých letech minulého století. Pro francouzské občany se tak obavy z východních pracovníků zhmotnily v imaginární postavičku polského instalatéra, která představovala masy levné pracovní síly z východu, které se v případě otevření místního trhu práce nahnou do Francie a vezmou práci veškerému místnímu dělnictvu. Phillip Whyte z centra pro evropské reformy na to reagoval: „*Francouzská politická rétorika stvořila ‚polského instalatéra‘ jako obětního beránka, který měl pykat za všechna pochybení převážně domácího (francouzského) původu...*“⁴⁵ Na to Polsko odpovědělo publikováním reklam znázorňujících pohledného polského instalatéra, který naopak ohlašuje, že zůstává v Polsku a navíc láka Francouze, aby se přijeli podívat. Viz obrázek

⁴⁵ Euroskop, *Polský instalatér se konat nebude*, [online]. [cit. 26. 3. 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.euroskop.cz/45/1026/clanek/polsky-instalater-se-konat-nebude/>>

Obrázek č. 1: **Polský instalatér**

Zdroj: Internetový portál idnes.cz

3.2.1. Postup pro obdržení pracovního povolení

Jak jsem již naznačila výše, čeští pracovníci museli být před začátkem pracovního výkonu vlastníky pracovního povolení.

O něj nežádal sám zaměstnanec, nýbrž jeho zaměstnavatel u místního úřadu práce ANPE (Agence national pour l'emploi). K žádosti zaměstnavatel musel doložit pracovní smlouvu, popis pracovní činnosti, životopis uchazeče o práci, zdůvodnění proč chce zaměstnat cizince, kopii průkazu totožnosti uchazeče a doklady o firmě. Prostřednictvím francouzského úřadu práce však musel nejdřív svou nabídku zveřejnit na minimální dobu 5 týdnů. Pokud se během této doby o tuto práci nezajímal francouzský občan, čímž by se potvrdila nezbytnost zaměstnat cizince, bylo možné vydat pracovní povolení. Po absolvování lékařské prohlídky pak mohl český občan začít pracovat. Tato procedura trvala obvykle 2 – 3 měsíce.

Druh vydaného pracovního povolení pak závisel na délce trvání pracovní smlouvy:

- *Dočasné pracovní povolení* bylo platné po dobu devíti měsíců s možností prodloužení. Bylo určeno pracovníkům zaměstnaným na smlouvu kratší než jeden rok a neumožňovalo změnu zaměstnavatele.

- *Krátkodobá pobytová karta* *kategorie „zaměstnanec“* platná jeden rok s možností prodloužení. Toto pracovní povolení se vydávalo pracovníkům zaměstnaným na více než jeden rok a umožňovala při ztrátě zaměstnání zůstat v zemi a najít si novou práci.

Pro pobyt delší než 3 měsíce pak musel český pracovník zažádat o povolení k pobytu na prefektuře, radnici nebo úřadu policie města, ve kterém pobýval.⁴⁶

3.2.2. Působení přechodných opatření

Jak ukazují výsledky zprávy Evropské komise, zhodnocující význam přechodných opatření, žádný velký příliv pracovníků ze střední a východní Evropy se však nekonal. V roce 2004 bylo z celkového počtu 9 916 pracovních povolení vydáno 74% sezónním pracovníkům, 11% dočasným pracovníkům, 5% stálým pracovníkům a 10% jiným příjemcům. Drtivou většinu zájemců, podle očekávání, představovali polští pracovníci.⁴⁷

Následná tabulka znázorňuje složení obyvatelstva ve Francii v roce 2005.

Tabulka č.1: **Složení obyvatelstva podle národnosti v roce 2005 v %**

Cílová země	místní obyvatelstvo	EU – 15	EU – 10	mimo EU
Francie	94,4	1,9	0,1	3,6

Zdroj: Evropská komise, *Zpráva o působení přechodných ustanovení stanovených ve smlouvě o přistoupení z roku 2003 (období od 1. května 2004 do 30. dubna 2006)*

Rok po rozšíření Unie představovali příslušníci nových členských států pouze 0,1% veškerého obyvatelstva ve Francii, což je spolu s Nizozemím (také 0,1%) nejnižší zastoupení této populace v celé Evropě.⁴⁸

⁴⁶ V případě Paříže se žádalo na policejní prefektuře.

⁴⁷ Evropská komise, *Zpráva o působení přechodných ustanovení stanovených ve smlouvě o přistoupení z roku 2003 (období od 1. května 2004 do 30. dubna 2006)*, [online]. [cit. 10. 3. 2009] Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/gallery/5/1750-2c32de04f11f2c7b06df00f22705e99b.pdf>>

⁴⁸ Pro porovnání v Irsku ve stejném období tvořili občané z východu 2% veškerého obyvatelstva, v Rakousku 1,4% a v Německu 0,7%.

V návaznosti na strach z navýšení nezaměstnanosti, je hlavním aspektem, na který je třeba přihlídnout, míra zaměstnanosti těchto nových pracovníků.

Tabulka č. 2: **Míra zaměstnanosti podle státní příslušnosti, rok 2005, v %**

Cílová země	Státní příslušníci FR	EU – 15	EU – 10	Mimo EU
Francie	64	69	62	44

Zdroj: Evropská komise, Zpráva o působení přechodných ustanovení stanovených ve smlouvě o přistoupení z roku 2003 (období od 1. května 2004 do 30. dubna 2006)

Jak naznačuje tabulka, rozdíl míry zaměstnanosti mezi EU – 10 a francouzskými pracovníky je opravdu minimální, obecně je známo, že evropské země se mezi sebou mírou zaměstnanosti příliš neliší, naproti tomu mimoevropské státy se vyznačují značně nižší zaměstnaností.⁴⁹ Co se týče nezaměstnanosti, noví občané EU k ní mají stejnou tendenci jako pracovní síla Francie, někteří z nich dokonce nižší, naproti tomu imigranti z třetích zemí svou mírou nezaměstnanosti převyšují francouzské pracovníky více než dvakrát (19,1 % oproti 9,5 % v roce 2005)⁵⁰ Rozhodně to tedy nejsou evropští pracovníci, kteří by svým příchodem do země narušili ekonomickou stabilitu země navýšením nezaměstnanosti.

3.2.3. Postupné otevírání pracovního trhu

Jak jsem se snažila naznačit výše, po rozšíření Unie se do Francie žádné velké vlny migrantů z nových členských zemí nepřihrnuly. Obavy z polského instalatéra se tak rozplynuly a k 1. květnu 2006 Francie omezení zmírnila a zveřejnila profese, pro které již byl proces získání pracovního povolení značně zjednodušen. To se týkalo 61 profesí z 8 následujících sektorů⁵¹:

- Stavebnictví a veřejné práce
- Technici a pracovníci dohledu nad stavebními a veřejnými pracemi
- Hoteliérství, restaurátérství, potravinářství

⁴⁹ PREMIER MINISTRE *Besoins de main-d'oeuvre et politique migratoire, Rapport, Centre d'analyse stratégique, 2006. 58 s. ISBN 2-11-006203-7*

⁵⁰ *Les demandeur d'emploi étrangers, Observatoire de l'ANPE, výzkum, 2005, [online]. [cit. 5. 4. 2009]. Dostupné z WWW: <<http://anpe.fr/observatoire/IMG/pdf/DEetrangers.pdf>>*

⁵¹ *Francie – životní a pracovní podmínky, Eures, [online], [cit. 25.3.2009], Dostupné z WWW: <<http://prace-zahranici-eures.cz/index.asp?obsah=38>>*

- Zemědělství
- Mechanika, kovovýroba a různý průmysl
- Výrobní průmysl
- Obchod a prodej
- Technické služby

Zaměstnavatel, který si přál zaměstnat českého pracovníka tak již nemusel upřednostňovat zájemce z vnitrostátního trhu práce a nemusel své jednání ospravedlňovat před místními úřady práce.

Zjednodušení procesu obdržení pracovního povolení bylo přijato také jako reakce na dlouhodobé problémy s náborů zaměstnanců v těchto sektorech, spojené s malou atraktivností těchto pracovních pozic. V souvislosti se stárnutím populace a očekávaným odchodem generace narozené po 2. světové válce (*tzv. generace baby boom*) do důchodu v horizontu roku 2015, se situace v těchto sektorech měla nadále zhoršovat. Zdlouhavé a demotivující administrativní procesy pro obdržení pracovního povolení tak blokovaly či odrazovaly zájemce o tyto pozice, což bylo pro snížení napětí v těchto oborech nežádoucí.

Francie tedy zčásti pootevřela svůj pracovní trh, avšak 2. fázi přechodného období zavedla. Ta měla trvat od 1. května 2006 do 30. dubna 2009. Postoj Francie byl ovlivněn stále neutěšenou situací na místním trhu práce. Zaměstnanost i přes určité snížení v předchozích měsících dosahovala 9,2% a mezi mladými byla dokonce dvaapůlkrát vyšší.⁵² Francouzské podniky si však stále stěžovaly na nedostatek pracovní síly v určitých odvětvích, navíc země, jichž se omezení týkalo se soustavně domáhaly jeho zrušení. Argumentovaly hlavně pocitem svých občanů, že jsou v Unii bráni jako „*lidé druhé kategorie*“.

Tlaky zvenčí i zevnitř státu tak Francii postupně vedly k dalšímu pootevírání pracovního trhu. 18. ledna 2008 byl publikován Dekret č. 2007–1982, kterým oficiálně vstoupilo v platnost rozhodnutí Ministerstva pro migraci, integraci a národní identitu

⁵² GUÉDÉ A., *Les vrai chiffres du chômage 2006 dissimulé pour cause d'élection, Le Canard enchaîné, [online]. [cit. 20. 3. 2009]. Dostupné z WWW: < <http://acdc2007.free.fr/chocanar.pdf> >*

z 26. prosince 2007 o dalším otevření pracovního trhu pro nové členské země EU.⁵³ Toto rozhodnutí se týkalo dalších 89 pozic. Poprvé se mezi nimi objevují kvalifikované práce z oblasti informatiky, bankovníctví, obchodu a finančnictví. Od 18. ledna 2008 tak byl zjednodušený proces pro vydávání pracovního povolení aplikován na 150 profesí.⁵⁴

3.3. Oficiální otevření francouzského pracovního trhu pro EU – 8

I přes značné zmírnění omezení vstupu na francouzský pracovní trh pro nové členy EU však ve Francii začala pracovat pouze desetina lidí, se kterými se počítalo. Postupně tak opadal strach z velkého přílivu pracovníků ze střední a východní Evropy, navíc ekonomická situace v zemi se začala zlepšovat a jak vypovídá tabulka níže, nezaměstnanost již byla daleko od znepokojujících téměř 10% v roce 2004.

Tabulka č. 3: Vývoj míry nezaměstnanosti ve Francii (v%)

	2004	2005	2006	2007	2008
Francie	9,9	9,5	9,1	8,3	7,5

Zroj: INSEE (Institut national de la statistique et des études économique)

I když tedy druhá fáze přechodného období měla trvat až do 30. dubna 2009, Francie se rozhodla k úplnému otevření svého pracovního trhu již v půlce roku 2008 a to symbolicky ke dni převzetí evropského předsednictví. Francouzský prezident Nicolas Sarkozy to oznámil při květnové návštěvě Polska: „*Je na čase, aby Francie zrušila tato omezení pohybu pracovních sil pro Poláky i občany ostatních zemí, které vstoupily do EU v roce 2004 [...] Nemohu na sebe vzít závazek péče o evropské záležitosti a nepřijmout rozhodnutí, které s tím závazkem neoddělitelně souvisí.*“⁵⁵

⁵³ Arrêté du 18 janvier 2008 relatif à la délivrance, sans opposition de la situation de l'emploi, des autorisations de travail aux ressortissants des Etats de l'Union européenne soumis à des dispositions transitoires

⁵⁴ Seznam těchto profesí dostupný na WWW:

<http://www.legifrance.gouv.fr/jopdf/common/jo_pdf.jsp?numJO=0&dateJO=20080120&numTexte=8&pageDebut=01046&pageFin=01048>

⁵⁵ Euroskop, Polský instalatér se konat nebude, [online]. [cit. 26. 3. 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.euroskop.cz/45/1026/clanek/polsky-instalater-se-konat-nebude/>>

Dne 27. června 2008 tak bylo ve věštníku Journal Officiel publikováno nařízení č. 0149⁵⁶ jako právní rámec úplné liberalizace francouzského pracovního trhu pro občany všech států, které vstoupily do EU dne 1. května 2004. Ekonomický a obchodní rada francouzského velvyslanectví v Praze Bernard Boidin vysvětlil důvod přešdčasného otevření francouzského pracovního trhu následovně: „*Ekonomická situace a zaměstnanost ve Francii byla v roce 2004 velmi odlišná. Nezaměstnanost se tehdy blížila deseti procentům, zatímco teď se situace značně zlepšila, nezaměstnanost je 7,5%. Probíhá modernizace hospodářství, modernizace trhu práce a zaměstnanosti, takže Francie je teď lépe připravena přijmout pracovníky z nových členských států.*“⁵⁷

3.3.1. Nové příležitosti pro české pracovníky

Od 1. července 2008 se tak pracovní trh Francie zcela otevřel i českým pracovníkům. Pro občany ČR to v praxi znamená, že mohou vykonávat na francouzském území závislá i nezávislá povolání za stejných podmínek jako místní pracovníci, ovšem samozřejmě za předpokladu splnění kvalifikačních podmínek. Určitou výjimku tvoří pouze specifické povolání ve státní správě určené výhradně francouzským státním příslušníkům. Již tedy odpadávají zdlouhavé administrativní procedury pro obdržení pracovního povolení, čeští pracovníci mohou volně pracovat po dobu 3 měsíců, poté pouze musí nahlásit svou přítomnost na obecním úřadě místa bydliště, to je však v porovnání s dřívějšími procesy pouhá formalita.

⁵⁶ Arrêté du 24 juin 2008 relatif à la délivrance, sans opposition de la situation de l'emploi, des autorisations de travail aux ressortissants des Etats de l'Union européenne soumis à des dispositions transitoires. Dostupné z WWW
<http://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do;jsessionid=3B2BC2F9A84C817327D0FE040288492A.tp_djo07v_3?cidTexte=JORFTEXT000019074938&categorieLien=id>

⁵⁷ Internetový portál České Televize, Češi už ve Francii nepotřebují pracovní povolení, [online], [cit. 26.3.2009], dostupné z WWW: <<http://www.ct24.cz/ekonomika/20461-cesi-uz-ve-francii-nepotrebuji-pracovni-povoleni/>>

4. MIGRACE ČESKÝCH PRACOVNÍKŮ

Poslední kapitolu mé práce věnuji samotným českým pracovníkům. Zejména jejich tendenci cestovat za prací do zahraničí, ale také skutečnými počty české pracovní síly, která se představila na evropském trhu práce, zvláště pak ve Francii. Účelem této kapitoly je především zhodnotit význam nedávného otevření francouzského pracovního trhu pro naše pracovníky a pokusit se o prognózu vývoje migrace české pracovní síly do této země.

4.1. Migrační potenciál českých pracovníků

V souvislosti s rozšířením EU byl prostřednictvím terénních šetření realizován průzkum migračního potenciálu českých pracovníků před vstupem ČR do EU i po jejím vstupu. Ten vyvrátil obavy původních členských států týkající se masivního přílivu českých pracovníků na svůj trh práce. Výsledky těchto výzkumů naopak potvrzují zavedenou tradici, podle které drtivá většina české populace od 18 do 60 let o odchodu za prací do zahraničí neuvažuje (84,6%) a zbývající část, která na odchod do zahraničí pomýšlí ve skutečnosti podniká jen minimum konkrétních aktivit k dosažení tohoto cíle.⁵⁸ Výsledky terénního šetření jsou zpracovány níže.

4.1.1. Intenzita potenciální pracovní migrace

Zkoumání intenzity potenciální pracovní migrace bylo prováděno pomocí ankety, kdy byla respondentům položena otázka: „Pomýšlíte v budoucnu pracovat a žít v zahraničí?“ Výsledky šetření jsou znázorněny v následující tabulce.

⁵⁸ VAVREČKOVÁ J., MUSIL J., BAŠTÝŘ I., *Počty a struktury českých migrantů v zahraničí a ekonomická motivace k zahraniční pracovní motivaci*, 8 s., VÚPSV, Praha, 2007

Tabulka č. 4: **Postoj k zahraniční pracovní migraci českého obyvatelstva v produktivním věku ve srovnání let 2000, 2003 a 2005.**

		2000	2003	2005
Pozitivní postoj k migraci	v%	14,3	17,5	15,4
	abs.	681	195	166
Počet respondentů	abs.	4 774	1 101	1 078

Zdroj: VAVREČKOVÁ J., JANATA Z., *Migrační potenciál po vstupu ČR do EU (výsledky terénního šetření)*. VÚPSV, Praha 2005 12 s.

Z tabulky jasně vyplývá, že se nepotvrdil předpokládaný jev zvýšení migračního potenciálu českých občanů po vstupu do EU. Naopak oproti roku 2003 zájem o migraci ještě o 2% klesl. Navýšení potenciálního zájmu v roce 2003 může být vysvětleno blížícím se vstupem do Unie a tedy větším vnímáním možnosti pracovat v zahraničí, ovšem jak je vysvětleno níže, toto navýšení nemusí mít na počet pracovníků, kteří opravdu odcestují žádný vliv.

4.1.2. Míra reálnosti migračního záměru

Z následující tabulky je pak zřejmý pokles migračního potenciálu v souvislosti s její skutečnou realizací.

Tabulka č. 5: **Struktura migračních záměrů české populace v letech 2000, 2003 a 2005**

charakteristika	2000	2003	2005
	v % dotázaných		
záporný postoj	85,7	82,3	84,6
kladný postoj	14,3	17,5	15,4
	uvažuje o migraci		
zcela teoreticky	59,2	43,1	29,9
značně hypoteticky	28,8	31,8	29,4
pravděpodobně	8,2	16,0	44,8
reálně	3,8	9,1	14,9

Zdroj: VAVREČKOVÁ J., JANATA Z., *Migrační potenciál po vstupu ČR do EU (výsledky terénního šetření)*. VÚPSV, Praha 2005 12 s.

Výsledky terénního šetření prokázaly, že pouhý úmysl či přání zdaleka neznamená proměnu ve skutek. Migrace do zahraničí je totiž ovlivněna řadou nepředvídatelných okolností, které se z velké části podílí na konečné přeměně nekonkrétní úvahy ve skutečnost. Naopak lze sledovat nárůst reálně uvažujících migrantů. To nasvědčuje

faktu, že po vstupu České republiky do EU je možnost vycestování za prací mnohem snadnější a tím pádem reálnější.

4.1.3. Předpokládaná doba pobytu v zahraničí

Co se týče předpokládané délky zahraničního pobytu respondentů, ta závisí většinou na migračních motivech. Jedním z nejdůležitějších je samozřejmě vidina většího výdělku, ale zatímco pracovníci pomýšlející na krátkodobý pobyt tento motiv často staví na první místo, migranti vyjíždějící na delší dobu mají tendence upřednostňovat mimoekonomické faktory jako například nedůvěru v budoucí rozvoj mateřské země, osobní důvody, partnerské a rodinné vztahy, světonázorové postoje, atd.⁵⁹

Tabulka č. 6: **Předpokládaná délka zahraničního pobytu (v% potenciálních migrantů)**

typ délky pobytu	2000	2003	2005
migrace trvalá	10,9	7,7	4,3
migrace dočasná	89,1	92,3	95,7
z toho:			
do 1 roku	36,7	11,7	34,3
1 – 2 roky	29,1	36,1	21,5
déle než 2 roky	9,6	29,4	13,5
nevím	23,8	22,8	26,5

Zdroj: VAVREČKOVÁ J., JANATA Z., *Migrační potenciál po vstupu ČR do EU (výsledky terénního šetření)*, VÚPSV, Praha 2006 14 s.

Spíše než snaha o trvalé usídlení v zahraničí a trvalý tamní vysoký příjem je dnes častěji patrná snaha zůstat v zahraničí jen krátkodobě a zvýšit si sociální a ekonomický statut doma, v mateřské zemi. Jak lze vyčíst z tabulky, zájem migrovat natrvalo od roku 2000 značně klesá, což lze přičíst lepší se ekonomické situaci země, což přináší větší důvěru v rozvoj státu a tudíž menší motivaci odcestovat. Naopak dočasná migrace se jeví jako ideální řešení stále více Čechům, zejména pak znatelný je nárůst zájmu mezi lety 2003 a 2005 migrovat na dobu kratší než jeden rok a zároveň prudký pokles potenciální migrace mezi stejným obdobím na dobu delší než dva roky. Krátkodobý

⁵⁹ VAVREČKOVÁ J., JANATA Z., *Migrační potenciál po vstupu ČR do EU (výsledky terénního šetření)*, VÚPSV, Praha 2006, 14 s.

pobyt v cizí zemi je nejčastěji motivován touhou po poznání, zdokonalení se v cizím jazyce, či pohou chutí zažít dobrodružství.

4.1.4. Demografické charakteristiky potenciálních migrantů

Jak je zřejmé z tabulky níže, poměr pohlaví potencionálních migrantů kromě roku 2000 zůstává vyvážený s lehkou převahou mužské populace.

Zaměříme-li se však na věk, zjistíme značné rozdíly. Největší školny k migraci má mladá generace, zejména do 24 let věku, což potvrzuje fakt, že mladí lidé v tomto věku ještě nemají takové vazby k mateřské zemi, které by jim bránily ve vycestování jako jejich krajané o generaci starší. Velký význam také hraje lepší znalost cizích jazyků, kterou starší generace ovládají jen málokdy a také větší přizpůsobivost, či určitá znalost cílového státu díky, například, různým výměnným pobytům v rámci studia, kdy se budoucí potenciální migrant může blíže seznámit se zemí, což může v budoucnosti značně ovlivnit jeho motivaci k migraci.

Průzkumy dále odhalily relativně vysokou vzdělanost českých pracovních migrantů, kdy osoby absolvující úplné střední vzdělání s maturitou a vysokoškolské vzdělání zauímají více než polovinu těch, kteří o migraci přemýšlejí. Velký nárůst vysokoškolských absolventů lze vysvětlit jako zvýšení poptávky po velice kvalifikovaných pracovnících například v oblasti informačních technologií či lékařství. Naopak nárůst nekvalifikovaných osob odpovídá navýšení potávky po sezónních pracovnících v zemědělství, stavebnictví či hotelnictví.

Tabulka č. 7: Srovnání demografických faktů potenciálních migrantů (v%)

	2000	2003	2005
POHLAVÍ			
muži	55,6	48,2	51,4
ženy	44,4	51,8	48,6
VĚK			
do 24 let	46,0	48,0	45,2
25 – 29 let	12,4	17,4	19,3
30 – 39 let	23,2	20,9	18,1
40 – 49 let	13,8	9,2	10,9
50 a více	4,6	4,6	6,5
VZDĚLÁNÍ			
základní a nižší	5,3	8,2	9,3
vyučen a střední bez maturity	35,4	34,4	35,2
maturita	48,8	45,5	40,5
vysoká škola	10,5	11,9	15,0

Zdroj: VAVREČKOVÁ J., JANATA Z., Migrační potenciál po vstupu ČR do EU (výsledky terénního šetření), VÚPSV, Praha 2006 15 s.

4.1.5. Volba cílové země

Pro potřeby této práce je volba potenciální cílové země českých migrantů velmi důležitá. Její vývoj v letech 2000 – 2005 znázorňuje tabulka níže.

Tabulka č. 8: Volba cílové migrační země (v % z potenciálních migrantů)

preferovaná země	2000	2003	2005
Německo	25,4	37,7	22,7
Rakousko	4,8	7,1	7,6
Velká Británie	12,4	11,1	24,9 (dohromady s Irskem)
Francie	3,2	2,0	3,4
jiná země EU	7,0	5,5	5,7
USA, Kanada	13,4	11,1	12,4
Austrálie, Nový Zéland	Zvlášť zjišťováno až v roce 2005	Zvlášť zjišťováno až v roce 2005	4,9
jiná země světa	7,5	3,6	3,7
nevím	26,3	23,0	14,5

Zdroj: VAVREČKOVÁ J., JANATA Z., Migrační potenciál po vstupu ČR do EU (výsledky terénního šetření), VÚPSV, Praha 2006 13 s.

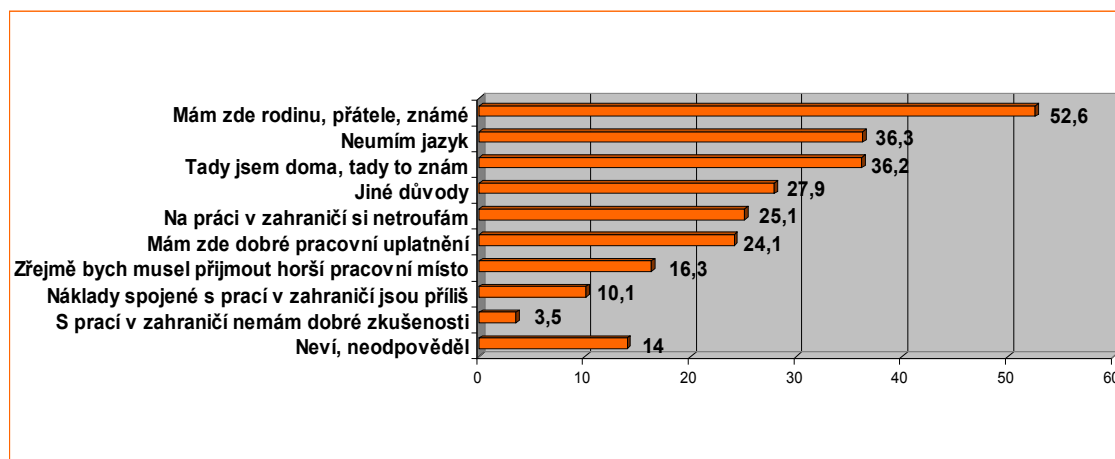
Z výsledků šetření je zřejmé, že potenciální čeští migranti neprojevují velký zájem o odchod za prací do Francie. V době podepisování smlouvy o přistoupení a uvažování o zavedení přechodných období, o práci ve Francii uvažovalo dokonce pouze 2% dotázaných, což rozhodně nemůže být bráno jako číslo, které by jakkoli ohrozilo místní trh práce či ekonomiku státu.

Dále je pak zřejmý pokles zájmu mezi lety 2003 a 2005 o Německo a naopak velký zájem o Velkou Británii a Irsko, což je spojeno s reakcí migrantů na postoj těchto států k otevření svého pracovního trhu a samozřejmě také se všeobecně vysokou znalostí anglického jazyka.

4.1.6. Bariéry pracovní migrace

V této podkapitole bych se ráda zaměřila na bariéry, které omezují české pracovníky ve výjezdu do zahraničí. Pro výzkum, jehož výsledky znázorňuje následující graf, bylo zvoleno dichotomické posuzování – ANO či NE.

Graf č. 2: **Práce v zahraničí Vás neláka z těchto důvodů? v %**

Zdroj: VAVREČKOVÁ J., JANATA Z., *Migrační potenciál po vstupu ČR do EU (výsledky terénního šetření)*, VÚPSV, Praha 2006 11 s.

Na prvním místě s převahou kraluje důvod „Mám zde rodinu, přátele, známé“, což spolu s důvodem „Tady jsem doma, tady to znám“ ukazuje na silnou vazbu k domovu. Velmi důležité postavení hraje jazyková bariéra, což opět potvrzuje relativně nízkou

znalost cizích jazyků české populace, zvláště pak starší generace. Mezi jiné důvody byly zařazeny například vyšší věk, péče o děti, domácnost, starost o rodiče či zdravotní důvody respondentů.

4.2. Skutečná migrace českých pracovníků

Získání relevantních informací o počtech českých občanů v zahraničí je obtížné vzhledem k absenci důvěryhodných statistických zdrojů. V České republice existují poměrně vyčerpávající statistiky o cizincích žijících a pracujících na českém území, ale chybí zde důvěryhodné údaje o Čechách žijících a pracujících v zahraničí; tyto poznatky jsou předmětem národních statistik cílových migračních zemí. V Evropě by měl rozhodující úlohu převzít Evropský statistický úřad Eurostat, který kumuluje statistiky jednotlivých členských států. S tím se však pojí několik problémů. Statistiky Eurostatu postrádají aktuálnost, jejich časový skluz je zhruba 2 roky od aktuálního roku, což u jevu tak dynamického, jako je migrace výrazně snižuje vypovídající schopnost. Dalším problémem je, že údaje nejsou zpravidla kompletní, tj. za všech 25, resp. 27 členských států. Důsledkem toho je, že poznatky z Eurostatu, týkající se pracovní migrace, mají spíše orientační charakter.

Podle Eurostatu žilo v letech 2004 a 2005 v zemích bývalé „patnáctky“ zhruba mezi 40000 až 43000 Čechů; to představuje 0,43 % až 0,42 % českého obyvatelstva. Tento předpoklad koresponduje se závěry Evropské komise při prvním přehodnocení účinností přechodných opatření, kde občané z nových členských zemí tvořili ve většině případů méně než 1 % pracovní síly hostitelského státu.

Tabulka č. 9: **Orientační počty občanů ČR zaměstnaných v některých státech EU/EHP + Švýcarska**

Státy EU/EHP + Švýcarsko	2005	2006	2007
1. Velká Británie	17 600	17 600	30 000
2. Německo	2 010	12 404	13 579
3. Irsko	5 761	4 534	12 000
4. Rakousko	x	6 680	5 278
5. Švýcarsko	31	1 440	4 157
6. Itálie	4 217	4 115	4 050
7. Španělsko	x	2 944	2 800
8. Nizozemsko	x	1 394	1 250
9. Slovensko	814	1 065	1 241
10. Norsko	284	210	633
11. Kypr	x	x	457
12. Švédsko	152	140	232
13. Polsko	x	205	164
14. Slovinsko	128	128	141
15. Island	x	140	120
16. Maďarsko	115	118	110
17. Francie	99	82	72
18. Malta	12	61	66
19. Lotyšsko	x	x	35
20. Finsko	11	11	11
21. Belgie	x	1593	x

Poznámka: „x“ – údaje nejsou k dispozici (státy je nedodaly a nejsou k dispozici ani na Eurostatu. Údaje z Bulharska, Dánska, Estonska, Lichtenštejnska, Litvy, Lucemburska, Portugalska, Rumunska a Řecka rovněž nejsou k dispozici. Zdroj: Internetové stránky Ministerstva práce a sociálních věcí [online]. [cit. 26. 3. 2009]. Dostupné na WWW: http://www.mpsv.cz/files/clanky/5296/Obcane_CR_v_EU.pdf

Podle očekávání největší počet českých pracovníků směřuje do Velké Británie, Německa a Irsku. Naopak Francie figuruje až na 17. místě s přibližně stovkou českých migrantů na svém pracovním trhu. Důvodů k tak nízké účasti Čechů ve Francii je mnoho. Jedním z nejvýznamnějších zůstává nízká znalost francouzského jazyka, ovšem v období mezi lety 2005 – 2007 velkou roli hraje přechodné období, na které se pojí zdoluhavé administrativní procesy pro obdržení pracovního povolení, což mohlo hodně zájemců o práci ve Francii demotivovat a spíše směřovat do zemí, které tyto omezení nezavedly.

4.2.1. Budoucí vývoje migrace českých pracovníků na francouzský pracovní trh

Vzhledem k tomu, že oficiální počty českých pracovníků ve Francii po úplném otevření místního pracovního trhu ještě nejsou k dispozici, můžeme pouze odvodit migrační vývoj do této země. Osobně se domnívám, že se čeští pracovníci představí na francouzském pracovním trhu v řádu desítek, maximálně stovek pracovníků. Rozhodně si nemyslím, že by zrušení omezení přineslo vlnu imigrace, ať už z českých či z jiných nových členských států. Je totiž důležité, spolu s tradiční vidinou většího výdělku v západoevropských zemích, vzít v potaz zlepšující se ekonomiku naší země, zvláště pak stále posilující korunu. Tak například v době přistoupení do EU v roce 2004 si český pracovník za 1,-Euro v přepočtu vydělal 32,- Kč, zatím co v roce 2008 již pouhých 25,- Kč. Z toho vyplývá, že si český pracovník, který se rozhodne odcestovat za prací do Francie vydělá o 22% méně než před pěti lety. Navíc důležitou bariérou stále zůstává jazyková neznalost, na kterou pracovníci většinou reagují zvolením jiné cílové země. Domnívám se tedy, že migrace zůstane i nadále doménou mladých pracovníků, kteří do ciziny, ať už do Francie či do jiného evropského státu, odcestují pouze na krátkou dobu, aby si tak zlepšili pracovní zkušenosti, jazykové znalosti či pouze poznali zemi.

ZÁVĚR

Volný pohyb pracovníků je, jak již bylo zmiňováno několikrát, základní svobodou Unie. Zaručuje každému pracovníkovi, vlastnícímu evropské občanství, stejné zacházení v každé členské zemi jako místnímu pracovníkovi. Tím je zaručena absolutní rovnoprávnost všech pracujících osob v rámci Unie. Tento statut rovnoprávnosti je velmi důležitý, poněvadž se stává symbolem soudržnosti a maximálního propojení všech členů Unie bez jakéhokoliv upřednostňování určitých národů, nebo naopak jejich diskriminace.

V souvislosti s tímto faktem se tak zavádění přechodného období, nebo jakýchkoliv omezení ve výkonu tohoto práva členům Unie, jeví jako opatření zcela protichůdné celé myšlence Evropského společenství. V momentě kdy jsou tohoto práva zbaveny nové členské státy je tak nasnadě pochybovat o celém smyslu vstupu do Unie, kde i nadále jsou dělány rozdíly mezi bohatšími a chudšími státy. Občané jsou totiž stavěni do pozice, kdy se sice volně pohybovat mohou, tudíž i spotřebovávat a utrácet peněžní prostředky ve všech státech Unie, ovšem již nemají stejné právo si na tuto spotřebu v těchto státech vydělat. Z pohledu zaměstnavatele je pak pochopitelné, že před několika měsíčním čekáním na obdržení pracovního povolení pro cizího pracovníka raději upřednostní místního. Tím se nové členské státy mohou cítit méněcenné, nebo jako „*občané druhé kategorie*“.

Navíc jak se ukázalo později, veškeré obavy původních států byly zbytečné. Ovšem o tomto faktu nevypovídá pouze zpráva Evropské komise. Již v době před vstoupením nových členů do Unie byly vypracovány studie, které měly za úkol zhodnotit význam migračního přílivu pracovníků z nových zemí. I tyto výzkumy však veškeré obavy zpochybnily. Opíraly se například o porovnání vývoje migrace v době přistoupení Španělska a Portugalska, kdy se také očekávala velká vlna migrace tamějších pracovníků, která se posléze také nekonala.

Pracovní migrace totiž představuje pro každou zemi jinou hodnotu. V některých státech má migrace dlouholetou historii, a její migrační potenciál přesahuje statisíce

pracovníků. Mezi takové země můžeme zařadit třeba často zmiňované Polsko, které spolu s naší zemí vstoupilo do Unie ke stejnému datu. Dovoluji si tvrdit, že právě přítomnost Polska mezi novými členy Unie vylekala původní státy a zapříčinila ono omezení vstupu na evropský pracovní trh novým občanům.

Naproti tomu Česká republika tradici v cestování za prací vybudovanou nemá. Je to dáno mnoha faktory. Zaprvé tím, že do roku 1989 byly možnosti vycestování do zahraničí značně omezeny, což pracovníky nepřivádělo na myšlenku vycestování ze země a i když od onoho roku 1989 tuto možnost měli, domnívám se, že už pouhá zvyklost pracovat v Česku spolu s neznalostí potřebných cizích jazyků je od této možnosti odradila. Logicky by se tak migrační potenciál měl s nižším věkem zvyšovat, proč ovšem ani mladí pracovníci neprojevují velký zájem o práci v zahraničí? Jak vyplývá mimo jiné i z terénního šetření vypracovaného výše, Češi jsou známí svým velkým poutem k domovu, které značně ovlivňuje jejich rozhodnutí odcestovat. Důležitým faktorem může být i určitá neznalost možností pracovat v zahraničí, nebo odlišnost či větší komplikovanost cizích pracovních trhů. Jak jsem již vyjádřila výše, finanční přínos navíc bude, podle mého názoru, postrádat na významu.

Cílem mé práce bylo zhodnotit přínos otevření francouzského pracovního trhu pro české pracovníky. Vzhledem k výše zmíněným skutečnostem, se domnívám, že hlavním přínosem je samotný fakt dosažení rovnoprávnosti a zrušení všech omezení, které nás stavěly do pozice druhotného národa. Volný vstup na tamější pracovní trh je samozřejmě radostnou zprávou pro všechny zájemce o práci v této zemi, osobně se však domnívám, že kdo měl zájem ve Francii pracovat, již tam beztak pracuje. Českých pracovníků se, dle mého názoru, více dotkne otevření pracovního trhu v Německu a Rakousku, jak z důvodů geografické blízkosti těchto států, která nejspíše zapříčiní zejména pendlerskou migraci, tak také díky všeobecně vysoké znalosti německého jazyka. Na závěr bych ráda dodala, že jediné Německo a Rakousko měly, dle mého názoru, opodstatněnou obavu z přílivu pracovní síly jak z našeho státu tak samozřejmě i z Polska a dalších nových členů EU a i když se zaváděním přechodných období nesouhlasím, je pochopitelné, že se tyto dva státy snaží prodloužit toto období na maximum, tedy až do roku 2011.

SEZNAM TABULEK, GRAFŮ A OBRÁZKŮ

Tabulka č. 1: Složení obyvatelstva podle národnosti v roce 2005 (v %)	35
Tabulka č. 2: Míra zaměstnanosti podle státní příslušnosti, rok 2005 (v %)	35
Tabulka č. 3: Vývoj míry nezaměstnanosti ve Francii (v%)	37
Tabulka č. 4: Postoj k zahraniční pracovní migraci českého obyvatelstva v produktivním věku ve srovnání let 2000, 2003 a 2005	41
Tabulka č. 5: Struktura migračních záměrů české populace v letech 2000, 2003 a 2005	41
Tabulka č. 6: Předpokládaná délka zahraničního pobytu (v% potenciálních migrantů).....	42
Tabulka č. 7: Srovnání demografických faktů potenciálních migrantů	44
Tabulka č. 8: Volba cílové migrační země (v % potenciálních migrantů)	44
Tabulka č. 9: Orientační počty občanů ČR zaměstnaných v některých státech EU/EHP + Švýcarska	47
Graf č. 1: Vývoj míry nezaměstnanosti mezi lety 1971 a 2006	31
Graf č. 2: Práce v zahraničí Vás neláka z těchto důvodů? (v %)	45
Obrázek č. 1: Polský instalatér	33

POUŽITÉ ZDROJE

LITERATURA

- [1] BARŠOVÁ A. a BARŠA, P. *Přistěhovalectví a liberální stát*. 1. vyd. Brno: Masarykova Univerzita v Brně, Mezinárodní politologický ústav, 2005. 308 s. ISBN 80-210-3875-6
- [2] BAŠTÝŘ, I. a kol. *Sociální důsledky vstupu České republiky do Evropské unie*. 1. vydání Brno: Masarykova Univerzita v Brně, 2005. 334 s. ISBN 80 – 210 – 3722 – 9.
- [3] VAVREČKOVÁ, J., MUSIL, J., BAŠTÝŘ, I. *Počty a struktury českých migrantů v zahraničí a ekonomická motivace k zahraniční pracovní migraci*. 1. vyd. Praha: VÚPSV, 2007. 51 s. ISBN 978-80-87007-81-5.
- [4] VAVREČKOVÁ, J. *Sledování migračního pohybu českých občanů do států EU-15 s důrazem na země s otevřeným trhem práce pro české občany*. 1. vyd. Praha: VÚPSV, 2006. 34 s. ISBN 80-87007-46-8.
- [5] VAVREČKOVÁ, J. *Migrace odborníků do zahraničí a potřeba kvalifikovaných pracovních sil*. 1. vyd. Praha: VUPSV, 2006. 87 s. ISBN 80-87007-00-X
- [6] ASSOULINE, P. a LALLAOUI M. *Un Siècle d'immigration en France*. Paris: Syros, 1996. 139 s. ISBN 978-2841463206
- [7] GEVREY M. Michel, *Les défis de l'immigration future*, Bureau de Conseil économique, 2001. 348 s. ISBN 2-11-120591-5
- [8] PREMIER MINISTRE, *Besoins de main-d'oeuvre et politique migratoire*, Rapport, Centre d'analyse stratégique, 2006. 143 s. ISBN 2-11-006203-7
- [9] VAVREČKOVÁ, J., JANATA Z., *Migrační potenciál po vstupu ČR do EU: (výsledky terénního šetření)*. 1. vyd. Praha: VÚPSV, 2006. 24 stran. ISBN 80-8700708-05.
- [10] CASSELI, G., VALLIN, J., WUNSCH, G., *Demographie: analyse et synt□se, VI. Population et société*. L'institut national d'études démographique. Paris, 2004, 590 s. ISBN 2-7332-2016-0

INTERNETOVÉ ZDROJE

- [11] Internetový portál Ministerstva práce a sociálních věcí, [on-line]. [cit. 1. 2. 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/1280>>.
- [12] DANIEL Martin, *Chômage: savoir et agir*, [online]. [cit. 23. 3. 2009]. Dostupné z WWW:<<http://www.mediasetdemocratie.net/Cours/Lutte-Chomage.htm#RatioOffresSurDemandes>>
- [13] GUÉDÉ Alain, *Les vrai chiffres du chômage 2006 dissimulé pour cause d'élection*, Le Canard enchaîné, [online]. [cit. 20. 3. 2009]. Dostupné z WWW: <<http://acdc2007.free.fr/chocanar.pdf>>

- [14] ŠTRÁFELDOVÁ Milena, *Francii příliv české pracovní síly zřejmě nehrozí*, [online]. [cit. 23. 3. 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.radio.cz/cz/clanek/105871>>
- [15] BIVŠ a.s., Institut pro evropskou integraci. EK: *Volný pohyb pracovníků se osvědčil*. Ekonomický server ČTK [online]. 2005. [cit. 1. 4. 2009]. Dostupný na WWW: <http://www.financninoviny.cz/kariera/index_view.php?id=175583>
- [16] Internetové stránky Euroskopu, [online]. [cit. 1. 4. 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/38/7222/clanek/francie-dal-uvolni-pracovni-trh/>>
- [17] Internetové stránky České Televize, *Sarkozy: Francie otevře pracovní trh od 1. července*, [online]. [cit. 1. 4. 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.ct24.cz/svet/16693-sarkozy-francie-otevre-pracovni-trh-od-1-cervence/>>
- [18] Portál veřejné správy České republiky, [online]. [cit. 1. 4. 2009]. Dostupné z WWW: <https://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/6966/_s.155/10202?docid=116566>
- [19] Internetové stránky Institutu pro evropskou politiku Europeum, [online]. [cit. 1. 4. 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.europeum.org/dispatch_article.php?aid=710>
- [20] Internetové stránky ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, *Souhrnná informace o národních opatřeních vybraných členských zemí EU v oblasti volného pohybu pracovních sil (VPPS) po 1.5.2006*, [online]. [cit. 25. 3. 2009]. Dostupné z WWW: <<http://aplikace.msmt.cz/PDF/SGVPPSpo01052006.pdf>>
- [21] Internetový portál Eures, *Evropský trh práce bez hranic*, [online]. [cit. 25. 3. 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.prace-zahranici-eures.cz/index.asp?obsah=38>>
- [22] Internetové stránky Velvyslanectví České republiky v Paříži, [online]. [cit. 1. 4. 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.mzv.cz/paris/cz/obchod_a_ekonomika/prace_ve_francii/pracovni_podminky_ve_francii.html>
- [23] Internetový portál Evropské komise, *Evropská Unie v České republice, Přístup na pracovní trh*, [online]. [cit. 30. 3. 2009]. Dostupné na WWW: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/service/working/art_4912_cs.htm>
- [24] Internetové stránky personalniagentury.cz, *Je opravdu nedostatek zaměstnanců populačním problémem?*, [online]. [cit. 1. 4. 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.personalniagentury.cz/clanek/29-je-opravdu-nedostatek-zamestnancu-populacnim-problemem/>>
- [25] Internetové stránky BBCCzech, *Plánovaná omezení přístupu na pracovní trhy v zemích EU*, [online]. [cit. 15. 2. 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.bbc.co.uk/czech/worldnews/story/2004/02/040224_eu_immigration_map.shtml>
- [26] Internetové stránky Ministerstva zahraničních věcí, [online]. [cit. 25. 3. 2009]. Dostupné z WWW: <<http://old.mzv.cz/www/mzv/default.asp?id=603&ido=236>>
- [27] Internetové stránky Francie v České republice, [online]. [cit. 30. 3. 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.france.cz/spip.php?rubrique423>>
- [28] Internetové stránky Journal officiel de la République française, [online]. [cit. 30. 3. 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.droit.org/jo/indexdroit.phtml>>
- [29] Internetové stránky Toute l'Europe.fr, *Citoyens européens : chercher du travail en France*, [online]. [cit. 25. 3. 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.touteurope.fr/fr/actions/social/emploi-protection->

- sociale/informations-pratiques/infos-pratiques-vue-detaillée/afficher/fiche_infocard/65/t/44471/from/2329/card/citoyens-europeens-chercher-du-travail-en-france.html>
- [30] Internetové stránky Legifrance, Le service public de la diffusion du droit, [online]. [cit. 24. 3. 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.legifrance.gouv.fr/>>
- [31] Internetové stránky Francie v České republice, *Ouverture du marché du travail français*, [online]. [cit. 23. 3. 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.france.cz/spip.php?article592>>
- [32] Internetové stránky OFII, Office français de l'immigration et de l'intégration, [online]. [cit. 18. 3. 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.ofii.fr/travailler_en_france_48/l_autorisation_de_travail_et_les_titres_de_sejour_696.html>
- [33] Internetový portál MPSV, Eures, *Francie – životní a pracovní podmínky*, [online]. [cit. 24. 3. 2009]. Dostupné z WWW: <http://portal.mpsv.cz/eures/prace_v_eu/zeme/francie/#o2>
- [34] Internetové stránky Wikipedia, *Marché du travail en France*, [online]. [cit. 15. 3. 2009]. Dostupné z WWW: <http://fr.wikipedia.org/wiki/March%C3%A9_du_travail_en_France>
- [35] Internetové stránky Ministère du Travail, des Relations sociales, de la Famille, de la Solidarité et de la Ville, [online]. [cit. 13. 2. 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.travail-solidarite.gouv.fr/actualite-presse/communiqués/ouverture-du-marche-du-travail-francais.html>>
- [36] MATH Antoine, SPIRE Alexis, *Dispositions légales et discriminations dans l'accès à l'emploi*, [online]. [cit. 24. 2. 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.gisti.org/doc/presse/1999/math/emplois.html#fn2>>
- [37] Internetové stránky Eur – Lex, [online]. [cit. 12. 2. 2009]. Dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/index.htm#founding>>
- [38] Oficiální portál pro podnikání a export Business Info, *Jednotný vnitřní trh – Volný pohyb osob*, [online], [cit. 15.3.2009]. Dostupné z WWW:<<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/jednotny-vnitni-trh-volny-pohyb-osob/1000521/10927/>>
- [39] Internetové stránky Drois et immigration Europe-Maghreb, [online]. [cit. 20. 4. 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.association-diem.org/articles.php?lng=fr&pg=363>>
- [40] Internetový portál Evropské komise, *Elargissement 2004*, [online]. [cit. 10. 3. 2009]. Dostupné z WWW: <<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=507&langId=fr>>
- [41] Internetové stránky Euroskopu, *Podmínky přistoupení České republiky k EU uzavřené na kodaňském summitu EU v prosinci roku 2002, Kapitola 2: Volný pohyb osob*, [online]. [cit. 12. 2. 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/154/160/clanek/kapitola-2-volny-pohyb-osob/>>
- [42] Internetové stránky Evropské komise, EU v České republice, *Volný pohyb v rámci EU – základní právo*, [online]. [cit. 12. 3. 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.evropska-unie.cz/download/cz/informacni_listy/rozsirovani/Volny_pohyb_osob-obecne.pdf>
- [43] Internetové stránky EurActiv, *Rostoucí tlak na EU-15 neprodlužovat přechodná období*, [online]. [cit. 23. 2. 2009]. Dostupné z WWW:

- <<http://www.euractiv.cz/socialni-politika/clanek/rostouc-tlak-na-eu-15-neproduovat-pechodn-obdob>>
- [44] Internetové stránky VÚPSV, [online]. [cit. 16. 3. 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.vupsv.cz/index.php?p=publikace&rok=vse&kateg=91&oddeleni=vse&citace=&pracovnik=&klasif=&search=&limit=80>>
- [45] Internetové stránky ANPE, *Les quatrièmes Entretiens de l'emploi - Migrations internationales et gestion de l'emploi*, [online]. [cit. 11. 2. 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.anpe.fr/observatoire/actes/emploi_migrations_38.html>
- [46] Internetové stránky ANPE, *l'Immigration sélective: une solution aux pénuries de main-d'oeuvre?*, [online]. [cit. 5. 3. 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.anpe.fr/observatoire/IMG/pdf/02-LES-ACTES-59-200.pdf>>
- [47] Internetové stránky ANPE, *Les demandeurs d'emploi étrangers*, výzkum, 2005, [online]. [cit. 5. 4. 2009]. Dostupné z WWW: <<http://anpe.fr/observatoire/IMG/pdf/DEetrangers.pdf>>
- [48] Oficiální portál pro podnikání a export Business Info, *Polský instalatér se konat nebude*, [online]. [cit. 4. 2. 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/podnikatelske-prostredi/polsky-instalater-se-konat-nebude/1000520/49295/>>
- [49] *L'emploi et le marché du travail en France*, un bilan de la réalité de social française, Centre d'Analyse strategique, 2007, DARES, [online]. [cit. 14. 3. 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.strategie.gouv.fr/IMG/pdf/AntoinemagniernCAS-29102007.pdf>>
- [50] DANIELOVÁ, K., *Imigrační politika Francie se zaměřením na současnou situaci*, [online]. [cit. 12. 3. 2009]. Dostupné z WWW: <http://migraceonline.cz/clanky_f.shtml?x=159796>
- [51] Evropská komise, *Zpráva o působení přechodných ustanovení stanovených ve smlouvě o přistoupení z roku 2003 (období od 1. května 2004 do 30. dubna 2006)* [online]. [cit. 10. 3. 2009] Dostupné z WWW: <http://www.euroskop.cz/gallery/5/1750-c32de04f11f2c7b06df00f22705e99b.pdf>
- [52] Evropský parlament, *Zpráva o přechodných opatření, která omezují volný pohyb pracovníků na trh práce v Evropské Unii, březen 2006*, [online]. [cit. 11. 3. 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A6-2006-0069+0+DOC+PDF+V0//CS>>

PRÁVNÍ PŘEDPISY

- [53] Evropské společenství, *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států*, Úřední věstník L 158, 30.4.2004, Kapitola 05 Svazek 05 S. 46 – 61
- [54] Evropské společenství, *Nařízení Rady (EHS) č. 1612/68 z 15. října 1968 o volném pohybu pracovníků uvnitř Společenství*, Úřední věstník L 257, 19/10/1968 S. 0002 – 0012
- [55] Evropské společenství, *Směrnice Rady (EHS) č. 68/360 z 15. října 1968 o odstranění omezení pohybu a pobytu pracovníků členských států a jejich*

- rodinných příslušníků uvnitř Společenství*, Úřední věstník L 257 , 19/10/1968 S. 0013 – 0016
- [56] Evropské společenství, *Směrnice Rady 2000/43/ES ze dne 29. června 2000, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ*, Úřední věstník L 180, 19.7.2000, Kapitola 20 Svazek 01 S. 23 – 27
- [57] Evropské společenství, *Směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání*, Úřední věstník L 303, 2.12.2000, Kapitola 05 Svazek 04 S. 79 – 85
- [58] Evropské společenství, *Směrnice Rady ze dne 21. prosince 1988 o obecném systému pro uznávání vysokoškolských diplomů vydaných po ukončení nejméně tříletého odborného vzdělávání a přípravy*, Úřední věstník L 19, 24.1.1989, Kapitola 05 Svazek 01 S. 337 – 344
- [59] Evropské společenství, *Nařízení Rady (ES) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby a jejich rodiny pohybující se v rámci Společenství*, Úřední věstník L 149, 5.7.1971, Kapitola 05 Svazek 01 S. 35 – 82
- [60] Evropské společenství, *Nařízení Rady (EHS) č. 574/72 ze dne 21. března 1972, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (EHS) č. 1408/71 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby a jejich rodiny pohybující se v rámci Společenství*, Úř. věst. L 74, 27.3.1972, Kapitola 05 Svazek 01 S. 83 – 160
- [61] Česká republika, *Smlouva mezi vládou České republiky a vládou Francouzské republiky o zamezení dvojího zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmu a majetku*, Sbírka mezinárodních smluv č. 79/2005
- [62] Francie, *LOI n° 2003-1119 du 26 novembre 2003 relative à la maîtrise de l'immigration, au séjour des étrangers en France et à la nationalité*, Journal officiel č. 274, 27. listopadu 2003, 20136 s.
- [63] Francie, *Ordonnance relative aux conditions d'entrée et de séjour des étrangers en France n°45-2658 du 2 novembre 1945*, Journal officiel, 4. listopadu 1945, 7225 s.
- [64] Francie, *Arrêté du 24 juin 2008 relatif à la délivrance, sans opposition de la situation de l'emploi, des autorisations de travail aux ressortissants des Etats de l'Union européenne soumis à des dispositions transitoires*, Journal officiel č. 0149 z 27. června 2008, 10333 s., text č. 9

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha č. 1: Migrační vlny v západní Evropě a vývojové fáze politiky ES/EU
- Příloha č. 2: Míra zaměstnanosti zemí EU – 15 v roce 2006 a lisabonský cíl
- Příloha č. 3: Zaměstnanost a nezaměstnanost v zemích EU – 25 v roce 2003
- Příloha č. 4: Přehled nejvyšší a nejnižší míry zaměstnanosti a nezaměstnanosti dle vybraných kritérií v EU – 25 v roce 2003
- Příloha č. 5: Průměrná hrubá roční mzda států EU – 25 v odvětví průmyslu a služeb v roce 2003 (v Eurech)
- Příloha č. 6: Odchylky od průměrné hrubé mzdy EU – 25 jednotlivých zemí
- Příloha č. 7: Míra vzrůstu hrubé měsíční mzdy nových členů EU vůči francouzské průměrné hrubé mzdě a rychlost dosažení stejné úrovně

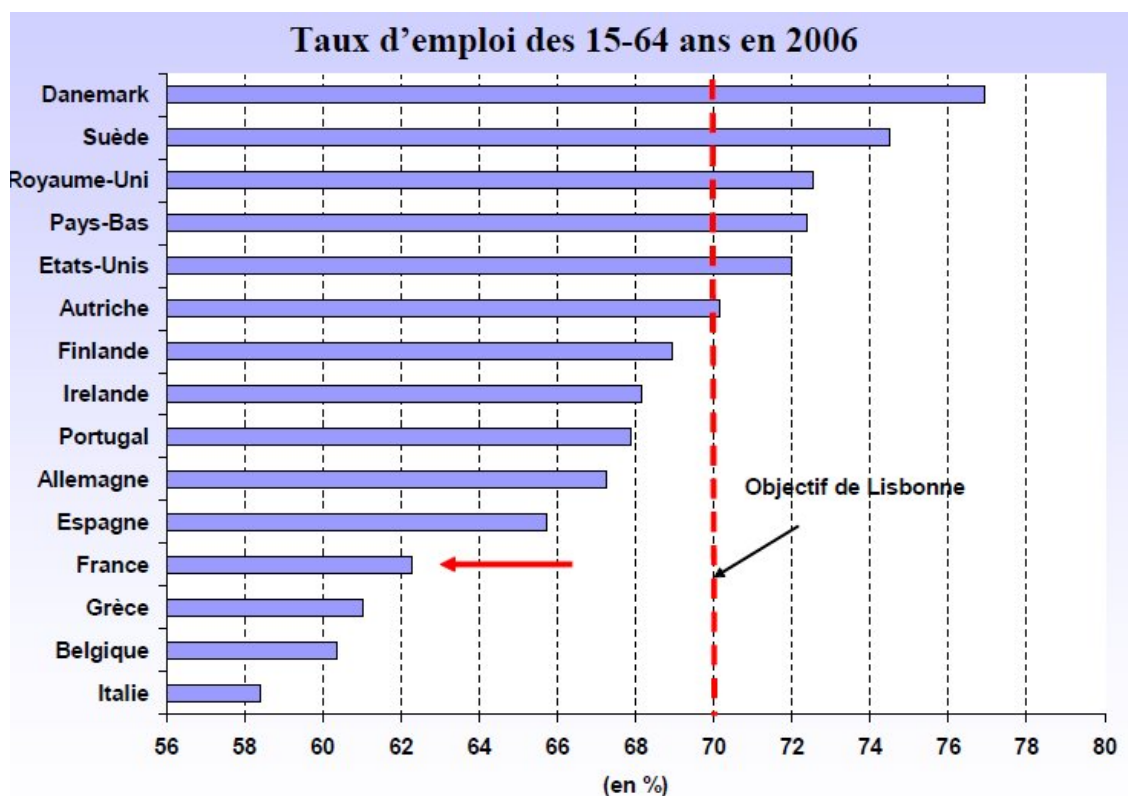
PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Migrační vlny v západní Evropě a vývojové fáze politiky ES/EU

Čtyři evropské migrační vlny	Tři fáze vývoje migrační politiky ES/EU
(1) rekonstrukce Evropy a pracovní migrace (1945 – 1974)	-
(2) sjednocování rodin (druhá polovina 70. let – konec 80. let)	(1) počátky mezivládní spolupráce (druhá polovina 70. let – 1993)
(3) nucená a nelegální migrace, nárůst počtu žadatelů o azyl (1989 – 1999)	(2) institucionalizovaná mezivládní spolupráce (1993 – 1999)
(4) návrat pracovní migrace, dočasná migrace (od 1999)	(3) komunitarizace migrační a azylové politiky (od 1999)

Zdroj: BARŠOVÁ A. a BARŠA, P. *Přistěhovalectví a liberální stát*. 1. vyd. Brno: Masarykova Univerzita v Brně, Mezinárodní politologický ústav, 2005. 135 s. ISBN 80-210-3875-6

Příloha č. 2: Míra zaměstnanosti zemí EU – 15 v roce 2006 a lisabonský cíl

Zdroj: *L'emploi et le marché du travail en France, un bilan de la réalité de social française*, Centre d'Analyse stratégique, 2007, DARES, [online]. [cit. 14. 3. 2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.strategie.gouv.fr/IMG/pdf/AntoinemagniernCAS-29102007.pdf>>

Příloha č. 3: Zaměstnanost a nezaměstnanost v zemích EU – 25 v roce 2003

Figure 2 - Emploi et chômage dans les pays de l'Union européenne en 2003

en %

	Taux d'emploi des						Taux de chômage			Proportion d'indépendants
	hommes (15-64 ans)	femmes (15-64 ans)	15-64 ans	15-24 ans	25-54 ans	55-64 ans	des hommes	des femmes	global	
Danemark	79,6	70,5	75,1	59,6	83,5	60,2	4,8	6,1	5,4	7,1
Pays-Bas	80,9	65,8	73,5	67,9	82,4	44,8	3,6	3,9	3,7	14,0
Royaume-Uni	78,1	65,3	71,8	55,5	80,8	55,5	5,5	4,3	5,0	12,2
Suède	74,2	71,5	73,2	41,2	83,5	68,6	6,1	5,2	5,7	4,7
Allemagne	70,9	59,0	65,0	44,0	77,8	39,5	7,6	12,0	9,6	10,8
Belgique	67,3	51,8	59,6	27,4	76,5	28,1	7,7	8,8	8,2	16,3
Finlande	69,7	65,7	67,7	39,7	81,1	49,6	9,2	8,9	9,0	11,8
France	69,4	57,2	63,2	29,9	79,3	36,8	8,0	9,8	8,8	8,8
Irlande	75,0	55,8	65,4	48,0	76,0	49,0	5,0	4,4	4,8	17,4
Luxembourg	73,3	52,0	62,7	29,7	78,7	30,0	2,6	4,9	3,6	6,9
Portugal	75,0	61,4	68,1	38,7	81,0	51,6	5,5	7,2	6,3	26,9
République tchèque	73,1	56,3	64,7	30,0	81,7	42,3	6,2	9,9	7,8	17,1
Estonie	67,2	59,0	62,9	29,3	77,8	52,3	10,1	9,9	10,0	8,9
Lettonie	66,1	57,9	61,8	31,5	77,7	44,1	10,6	10,4	10,5	16,9
Lituanie	64,0	58,4	61,1	22,5	78,9	44,7	12,7	12,1	12,4	20,3
Hongrie	63,5	50,9	57,0	26,8	73,7	28,9	6,1	5,6	5,9	13,2
Slovénie	67,4	57,6	62,6	29,1	82,5	23,5	6,3	7,1	6,7	16,9
Espagne	73,2	46,0	59,7	33,4	71,3	40,8	8,2	15,9	11,3	15,3
Grèce	72,4	43,8	57,8	25,5	72,6	42,1	5,9	14,2	9,3	42,3
Italie	69,6	42,7	56,1	25,2	70,7	30,3	6,8	11,6	8,7	25,0
Malte	74,5	33,6	54,2	51,0	61,5	32,5	7,3	8,0	7,5	10,9
Pologne	56,2	46,0	51,2	21,2	67,5	26,9	19,0	20,4	19,6	27,3
Slovaquie	63,3	52,2	57,7	27,4	76,0	24,6	28,2	20,0	24,7	10,2
Autriche	76,4	61,7	69,0	51,0	84,5	30,1	4,3	4,2	4,3	...
Chypre	78,8	60,2	69,2	37,6	82,6	50,2	3,7	4,6	4,1	...
UE 25	70,8	55,0	62,9	36,7	76,5	40,2	8,3	10,0	9,1	15,6

Source : Eurostat, données en moyenne annuelle.

Zdroj: Eurostat

Příloha č. 4: Přehled nejvyšší a nejnižší míry zaměstnanosti a nezaměstnanosti dle vybraných kritérií v EU – 25 v roce 2003

Figure 1 - Emploi et chômage dans l'Union européenne à vingt-cinq en 2003 - panorama général

en %

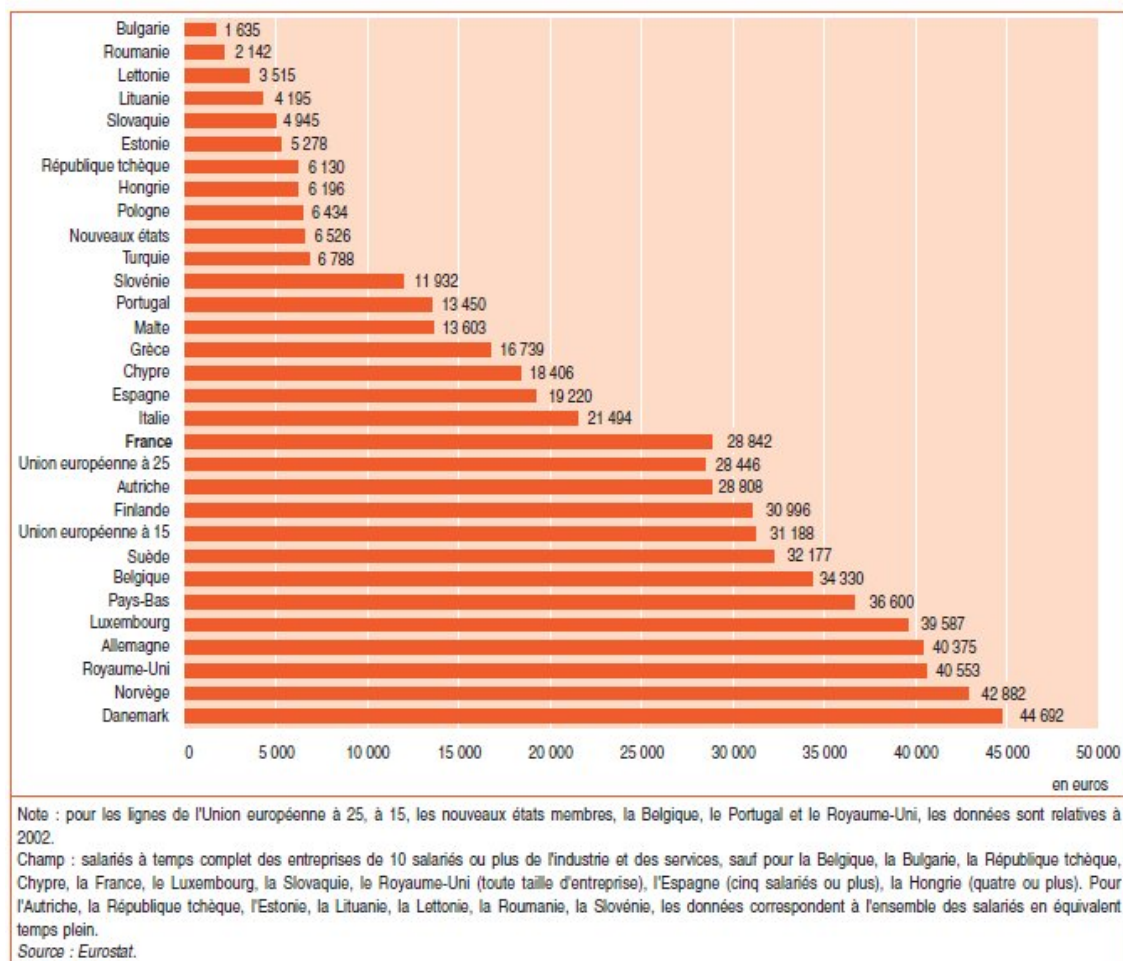
	Moyenne dans l'Union à vingt-cinq	Taux le plus bas		Taux le plus haut	
Taux d'emploi des hommes	70,8	56,2	Pologne	80,9	Pays-Bas
des femmes	55,0	33,6	Malte	71,5	Suède
global	62,9	51,2	Pologne	75,1	Danemark
Taux d'emploi des 15-24 ans	36,7	21,2	Pologne	67,9	Pays-Bas
des 25-54 ans	76,5	67,5	Pologne	83,5	Danemark et Suède
des 55-64 ans	40,2	23,5	Slovénie	68,6	Suède
Taux de chômage des hommes	8,3	2,6	Luxembourg	28,2	Slovaquie
des femmes	10,0	3,9	Pays-Bas	20,4	Pologne
global	9,1	3,6	Luxembourg	24,7	Slovaquie
des 15-24 ans	18,3	6,7	Pays-Bas	41,1	Pologne
Part du chômage de longue durée	44,0	17,6	Suède	56,5	Italie
Part des indépendants dans l'emploi	15,6	4,7	Suède	42,3	Grèce
Part des contrats à durée déterminée dans l'emploi	12,9	2,5	Estonie	30,6	Espagne
Part des services dans l'emploi	69,2	52,9	Slovénie	80,4	Royaume-Uni
Part de l'industrie dans l'emploi	25,5	19,0	Pays-Bas	39,4	Rép. tchèque
Part de l'agriculture dans l'emploi	5,2	0,9	Royaume-Uni	18,4	Pologne
Part du temps partiel dans l'emploi masculin	6,6	1,1	Slovaquie	21,4	Pays-Bas
dans l'emploi féminin	30,5	3,6	Slovaquie	74,0	Pays-Bas
dans l'emploi total	17,1	2,3	Slovaquie	44,6	Pays-Bas

Source : Eurostat, données extraites de «Employment in Europe 2004» (Statistical annex).

Zdroj: Eurostat

Příloha č. 5: Průměrná hrubá roční mzda států EU – 25 v odvětví průmyslu a služeb v roce 2003 (v Eurech)

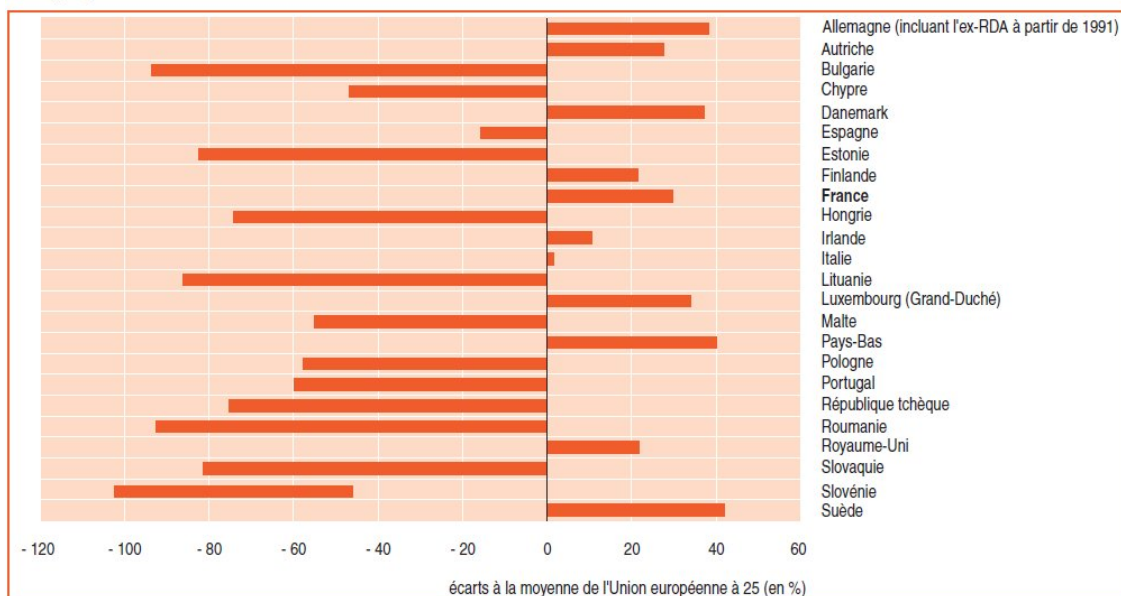
Figure 1 - Salaires bruts annuels moyens des salariés à temps complet dans l'industrie et les services en 2003

Zdroj: Eurostat

Příloha č. 6: Odchytky od průměrné hrubé mzdy EU – 25 jednotlivých zemí

Figure 9 - Écarts à la moyenne de l'Union européenne à 25 du coût moyen par salarié en équivalent temps plein

Note : pour la Belgique, la Grèce et la Lettonie, les données correspondantes ne sont pas disponibles.

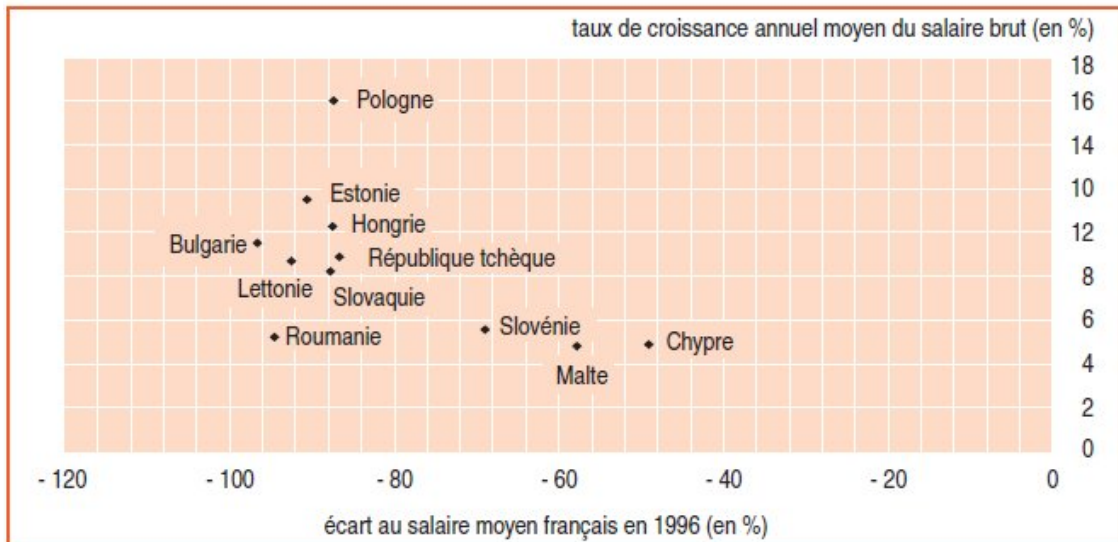
Champ : entreprises de l'industrie manufacturière en 2002.

Source : Eurostat, statistiques structurelles sur les entreprises.

Zdroj: Eurostat

Příloha č. 7: Míra vzrůstu hrubé měsíční mzdy nových členů EU vůči francouzské průměrné hrubé mzdě a rychlost dosažení stejné úrovně

Figure 3 - Vitesse de rattrapage et écarts initiaux : pas de relation simple

Note : pour la Pologne, le taux de croissance du salaire annuel moyen brut a été calculé sur la période 1995-2001. Pour la Slovaquie, l'écart par rapport au salaire moyen français est relatif à 1997, et le taux de croissance a été calculé sur la période 1997-2003.

Champ : salariés à temps complet des entreprises de 10 salariés ou plus de l'industrie manufacturière sauf pour la Belgique, la République tchèque, Chypre, la France, la Slovaquie (toute taille d'entreprise), la Hongrie (quatre salariés ou plus). Pour la République tchèque, l'Estonie, la Lituanie, la Lettonie, la Roumanie, la Slovénie, les données correspondent à l'ensemble des salariés en équivalent temps plein.

Source : Eurostat.

Zdroj: Eurostat